

'Fluba nēn Pəl -a crēn -tē Rōm 'nōn lē Rōmen

¹ An 'bō Pəl bē, an ya Zozi Crizi 'suzan 'a. Bali 'an laabu 'nan 'an drē Zozi 'le 'pasiazan -a. En yaan 'si "va 'nan 'an 'yee 'wī 'nōnnōn vī minnun lē. ² 'Wī 'nōnnōn 'bō zīe Bali ciula 'e 'lewei vīnōn 'va, en waa 'vī -a -nan 'mōn. E ya 'e 'crēn -tēdī Bali -le 'fluba 'ji. ³ 'Wī 'nōnnōn zīe -a -pī -le 'wī nēn. Waa -ya blamin -a, mingōnnēn David nēn 'li bē -a kluda. ⁴ 'Pian Bali lei 'saun 'le 'plēble -a -ci kōōn minnun lē 'nan Bali -pī nēn. Yaa -ci kōōn -a wluandī -a -kanōn 'va. -Yēē cī -kaa san Zozi Crizi -a.

⁵ Bali ciula "va en e "yi drē 'mēn. Yaan drē Zozi 'le 'pasiazan -tō -a, 'nan -e 'an -yee 'wī 'nōnnōn vī minnun pēēnōn nēn o 'ka Zuif 'nōn 'a diē -wlē. Yaa drē zīe 'nan -e 'o yi -tēra Zozi da, te o 'ta wōla -a wei da. ⁶ Ka drē minnun zīe o va 'nōn 'a, kōō Bali 'ka laabu 'nan -e 'ka 'kōn Zozi Crizi -le vē -a.

⁷ Ka pēēnōn 'bō nēn ka cī Rōm en Bali 'ka ye "yi "bē, e 'ka laabu 'nan 'ka 'kōn 'yee vē -a. 'Ka lē nēn an cī 'fluba 'gūē -a crēn -tēnan.

-Kaa "tī Bali 'lee Minsan Zozi Crizi 'o 'wee "yi 'lee 'wee -fōdī -trōō -nōn 'cēē.

Pəl a "vale 'e 'ko Zozinōn nēn Rōm bē o yīlē

⁸ Maan pou 'siala 'mēn Bali muo "fōdī -a. An ciula Zozi Crizi -va -e 'an muo "fō 'cee "wēan, kōō minnun 'cee yi -tēradī Zozi da -sī -fōa fē pēēnōn 'nan. ⁹ An Bali "sua 'mēn cī "nrōndī pēēnōn 'a -a -pī -le 'wī 'nōnnōn vīdī -a minnun lē. Bali zīe yaa -tōa 'nan, 'wī

nɛn an 'ta -a ve 'gʊe 'wɪ 'kpa nɛn. -Nyɾɛn 'nan, 'ka 'cin a 'an 'ji tʊ pɛɛnɔn man, ¹⁰ te an ya -a trʊ 'banan. ɛn maan laabo -yrɔ 'nan -te e ya -a ci 'sɔ 'a bɛ, 'an 'wulo -da yɪ -e 'an 'lʊ 'ka 'va nun.

¹¹ 'Ka dra 'an -tɛa 'kpa tɪglɪ "le 'an 'ka yɪ. "Yi "nɛn Bali lei 'saun -a -nɔn 'mɛn bɛ, an ya "vale 'an "paa -a 'ka 'va 'nan -e 'ka 'man 'e 'tɔ 'plɛblɛ Bali -le 'wɪ 'ji. ¹² Maan ve 'pian 'nan, -e -kaa pɛɛnɔn 'man 'e 'tɔ 'plɛblɛ -cee yi -tɛradɪ Zozi da nɛn e ya -tʊwli "bɛ -yee "wɛan. ¹³ 'An "bʊɪ Zozinɔn, 'ka -tɔ 'nan, maan man wɛɛ 'e 'pa -a "kaga 'nan 'an "lo 'ka 'va. 'Pian -e 'e bɔ cɛɛgʊ yi -a bɛ, -si 'ka tian 'lɛ 'sʊlɛ 'mɛn dɪ. An ya "vale 'an "lo 'nan -e 'an minnun drɛ Zozi 'le vɛ -a, "le zɪ maan drɛ 'lɛglɔn 'peenun -ji bɛ -yee 'wɪ 'zʊ.

¹⁴ E ya 'an da fiɛn -a 'nan 'an Zozi 'le 'wɪ 'nɔnnɔn vɪ min -tʊdʊ pɛɛnɔn lɛ. -Te o ya Grɛk 'nɔn 'a oo, ɛn -te o "sia 'lɛglɔn 'pee -ji oo, ɛn -te o ya 'fluba 'tɔnɔn 'a oo, ɛn -te o 'ka 'fluba 'tɔnɔn 'a dɪ oo, e ya 'an da fiɛn -a 'nan 'an vɪ -wlɛ. ¹⁵ -Yee "wɛan -a -cin a 'an 'bɔ "le 'ji 'kpa tɪglɪ 'nan 'an Zozi 'le 'wɪ 'nɔnnɔn ve kaa nɛn ka cɪ Rɔm bɛ 'cɛɛ.

Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn bɛ Bali -le 'plɛblɛ nɛn

¹⁶ Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn vɪdɪ bɛ, -a 'yra 'ka 'an 'tɛa dɪ. Kɔɔ -yɛɛ cɪ Bali -le 'plɛblɛ 'a, ɛn min oo min nɛn e yi -tɛra "da "bɛ, Bali -a "sia 'wɪ 'ji. Zuif 'nɔn 'va nɛn e 'bɔla 'e tɛdɛ, ɛn "bɛ -sru e drɛ minnun pɛɛnɔn 'le vɛ -a. ¹⁷ Zɪ Bali minnun "siala 'e 'lɛ min tɪglɪ 'a bɛ, Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn 'bɔ 'bɛ -ci "sia min lɛ. Kɔɔ -yɛɛ vɪ 'nan yi -tɛradɪ Zozi da -tʊwli "man nɛn Bali min "siala min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ. E pou "siala yi -tɛradɪ Zozi da -a, ɛn e 'le -sɛanla yi -tɛradɪ Zozi da -a. 'Wɪ zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'e 'cɛn Bali -le 'fluba 'ji. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Min nēn -yee yi -tēradı Bali da man nēn
 Bali -a 'sia min tıgılı 'a 'e 'lε bε,
 -a san 'belidı nēn ya'an 'nyaan dıε -a ye.»

Bali -le tin a 'e 'tēdı 'trēda blamin da

¹⁸ -A -ci a 'e 'sidı 'wein 'nan, Bali -le nyran -blidı a 'e 'pladı blamin man. Wa'a Bali bōa dı, εn o 'wı 'wlıdı 'tō 'tōdō pēenōn dra. 'Wı 'wlıdı "drēdı -a nēn o -si -tōa Bali -le 'wı tıgılı 'lō. ¹⁹ -A -nōan da nēn εn Bali -le nyran -blidı a 'e 'pladı o man. Kōō 'wı nēn blamin -kōlaman -a -tōdı -a Bali da bε, e ya 'wein -wee vε -a. Bali 'bō 'bε drε zı. ²⁰ Fε nēn maan ve zıε -yεε cı 'nan, min 'ka 'kōlaman Bali 'bō yıdı -a dı, 'pian 'e 'fli kōōn minnun lε 'e 'pε drε fēnun -a. E 'trε drε, εn e la drε. 'Wı zıε -a drēdı -a -kōōnman blamin lε 'nan, Bali -le 'plēble 'leda "ka "dı, εn -yεε cı Bali -a fε pēenōn da. -Yee "wεan blamin 'ka 'kōlaman 'yee tin 'nōnnōn -wεēdı -a Bali 'lε dı.

²¹ Minnun -a -tōa 'nan Bali a, 'pian wa'a 'wıle "man -e 'o 'tō -dan -nōn -yrε "le zı e cı "le blamin 'e drε Bali lε bε -yee 'wı 'zō dı. εn wa'a 'wıle "man -e 'o muo "fō dı. 'Pian -wee cı "nrōndı pēenōn a fēnun nēn -a -ci "ka "dıε -a da. εn 'wı nēn Bali cı "vale 'o drε bε, wa'a -kōlale -a -tōdı -a dı, te o -ko -wladı -a klun va. ²² 'O 'fli "siala 'wı 'tōnōn 'a, 'pian te -blv nēn waa "taan. ²³ Bali nēn e ya -nan 'li 'trilii, εn e ya "le blamin 'e bō bε, wa'a 'bε bōlε dı. 'Pian blamin nēn 'bε -kaa "bε, 'bε min yibanun bε wεε bōa. εn "nyian bε o "lomannun 'lee -wi 'tō 'tōdō pēenōn yiba drε 'wee Bali -a, te waa bōa.

²⁴ 'Wınnun zıε -a drēdı -le "wεan, Bali 'e 'pε 'si o -sru 'nan -e 'o 'wı nēn e min "tri -tōa Bali 'lε bε -a drε. 'O 'bō 'cı 'sō wınnun -wlıdı "nēn. -Yεε -maan 'wı nēn e 'ka "le blamin 'e drε dıε waa dra 'o cin va. ²⁵ εn "nyian

bε o Bali -pε dre fεnun bɔa εn o o "sua, 'pian Bali nen e fεnun pεεnɔn dre bε, wεε dra 'o 'pela koda. 'Wɪ zɪε -yεε -kɔnman 'nan, o Bali -le 'wɪ tɪglɪ 'ta fɔɔ 'o 'bɔ 'le 'wlu wɪnun drɛdɪ -a. 'Pian -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, Bali nen e fεnun pεεnɔn dre bε, 'tɔ -dan a -yee vε -a 'li 'trilii. Amen!

²⁶ Minnun a 'wɪnun zɪε -a drenan -le "wεan bε, Bali o -nɔn 'o 'bɔ 'ci 'sɔ wɪnun -wɪdɪ "drɛdɪ ɛ. -A -mie nen "le lɪmɔn 'lee lɪmɔn -le nyinnandɪ lɪ 'lee -kɔnnɛn -a -le 'wɪ 'zv. ²⁷ -A -tɔwli "nɛn "nyian -klɔnmɔnnun -a dra. Lɪmɔn 'lee -klɔnmɔn nen o nyianla lɪ 'lee -kɔnnɛn -a bε wεε 'tɔv. En -klɔnmɔn 'lee -klɔnmɔn 'o cin -wεɛdɪ 'yɪ "yi, te o nyianla. 'Wɪ nen e 'ka "le blamin 'e dre dɪε, -klɔnmɔn 'lee -klɔnmɔn -a dra 'o cin va. 'O 'bɔ 'ci 'sɔ wɪnun -wɪdɪ "nɛn, o 'ta 'wɔla -a -sru "bε, -a "nɛn "wɪ 'bε bɔa o man zɪε.

²⁸ Wa'a 'wɪε "man -e Bali nen 'e dre o tazan -a dɪ. -Yee "wεan Bali o -nɔn 'wee klin "wɪ drɛdɪ ɛ. En 'wɪ nen e 'ka "le blamin 'e dre dɪε waa dra 'o cin va. ²⁹ O 'wɪ 'wɪdɪ 'tɔ 'tɔv pεεnɔn dra. O ya min -wɪdɪnun -a. O ya "vale fε pεεnɔn 'e 'kɔn 'wee vε -a. O ci a nyrannyrandɪ. O 'bli bo min lɔ fε man. O min -tεa. O 'wɪ 'blɪdɪ ye "yi. O -dawli drɛdɪ ye "yi. Waa -wεεman 'nan 'wɪ 'e bɔ 'o bɔεzan -tɔ man. O 'wɪ "paa min da. ³⁰ O "we "min man -wɪdɪ. O "naan Bali man. O 'wɪ dra min va -blv pε -ji. 'O 'fli "siala -dandan. 'O 'fli 'tɔ vɪdɪ ye "yi. O 'wɪ 'wɪdɪ -wεεman te waa dra. O yɪε 'ka "naan 'o 'mangulinun man dɪ. ³¹ 'O 'bɔ 'wɔlo -ji wɪ da nen o 'ta wo. 'Wɪ nen waa ve min ɛ 'nan 'o dra bε, wa'a 'ta 'wɔla "da "dɪ. Wa'a min ye "yi "dɪ. En min nyrinda 'ka 'sεan o da dɪ. ³² Bali -a 'vɪ 'nan, minnun nen o 'wɪnun zɪε -a dra bε, -a 'le 'srannan "nɛn -kadɪ -a. 'Wɪ nen Bali -a 'vɪ bε, minnun zɪε waa -tɔa, 'pian te waa dra. En

"nyian bε, minnun nen o 'wɪ dra "le -wee 'wɪ 'zʊ bε,
o o 'tə "yi "ve.

2

Bali minnun pεenən 'le 'wɪ tin "baa

¹ 'Wɪ 'wɪdɪ "drɛnən 'ka 'kəlaman 'wee tin 'nənnən
-wεɛdɪ -a Bali 'lɛ dɪ. ɛn 'i 'bə "nyian, min nen i cɪ -a,
ɛn i tin -tɛa "o da bε, yɪ'a 'kəlaman 'yie tin 'nənnən
-wεɛdɪ -a Bali 'lɛ dɪ. -A -cin 'e 'kən 'i 'ji 'nan, -te i ya
tin -tɛnan minnun da bε, te i ya tin -tɛnan 'i 'bə 'fli
da. Kəɔ i ya 'wɪ 'wɪdɪ "drɛzan -a "le -wee 'wɪ 'zʊ.

² Minnun pεenən nen o 'wɪ 'wɪdɪnun zɪɛ -a dra bε,
Bali tin -tɛa "o da 'e 'nəan da. -Kaa -təa zɪ. ³ I tin -tɛa
"minnun zɪɛ o da, te i ya 'wɪ 'wɪdɪ "drɛzan "le -wee
'wɪ 'zʊ. -Te -a -cin a 'i 'ji 'nan Bali 'ka tin tɛa 'i da dɪɛ,
te i ya 'i 'fli see "paanan. ⁴ Bali ci a "yi, ɛn e 'wɪ man
-pɛan "sɪdɔ, ɛn e -sɛanla min man -trɔɔ. -Kaa -təa zɪ.
'Pian -te 'wɪnun zɪɛ -a -cin nen 'i 'ji, -yee "wɛan nen
i 'wɪ 'wɪdɪ "dra bε, te i ya 'i 'fli see "paanan, ɛn i ya
Bali -le "yi -fəlanan 'i "trɔɛn -sru. E ya "le 'i -tə 'nan,
Bali a "va 'nan 'i 'si 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ man -e 'i -səɔnla
'e -sru, -yee "wɛan nen 'e 'man -sɛanla 'i 'va!

⁵ 'Pian i ya "trɔɛn "yuyu 'tannan, ɛn i 'ka "vale
'i "sia 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ man dɪ. 'Wɪ nen i cɪ "man
zɪɛ, Bali -le nyran -blɪdɪ -dan nen i cɪ -a planan 'i 'fli
man. E bəa 'i man yɪ nen Bali 'yee nyran -blɪdɪ ci
-kəɔnman 'e 'nəan da bε -a da.

⁶ Yi zɪɛ -a da nen 'wɪ nen min -tʊ -a drɛ bε Bali -
a man -pan wo -a san lɛ. ⁷ 'Belɪdɪ nen ya'a 'nyaan
dɪɛ, yaa -nəan "minnun nen o "koe 'ka 'nyanlɛ Bali
ci 'sə wɪ drɛdɪ -a dɪɛ -wlɛ. Kəɔ tʊ pεenən man bε,
waa -wɛɛman 'nan Bali 'e 'tə -dan 'nən 'wlɛ, ɛn waa
-wɛɛman 'nan 'belɪdɪ nen ya'a 'nyaan dɪɛ 'e drɛ 'wee

ve -a. ⁸ 'Pian Bali -le nyran -blidi -dan be, e ya minnun nen 'o 'bō 'ci 'sō winun -wliđi 'yi 'yi "be -wee ve -a. Kōō tō pēenōn man be, o 'wī 'wliđi "dredi 'yi 'yi, te o Bali -le 'wī tīglī -fōala 'o "trōen -sru. ⁹ Maan ve 'cēē 'nan, min -tōdō pēenōn nen o 'wī 'wliđi dre be, yra yidi bōa "o man, en "klan -dan o -tēa. Zuif 'nōn da nen 'e pou "siala, "be -sru -e 'e 'bō minnun pēenōn da. ¹⁰ 'Pian min oō min nen e 'wī "yi dre be, Bali 'tō -dan -nōan -yre, en e -fōdi -trōō -nōan -yre. Zuif 'nōn da nen 'e pou "siala, "be -sru -e 'e 'bō minnun pēenōn da. ¹¹ Kōō Bali 'ka min bo "va "di.

¹² Maan ve 'cēē 'nan, minnun pēenōn nen o 'wī 'wliđi dre be, Bali tin -tēa "o da. Min -mienun 'ka -a tōa 'nan Bali -le -pei -tō wī a di, te o 'wī 'wliđi "dra. Bali tin -tēa "o da, en o -nan -nyaan. 'Pian Zuif 'nōn Bali -le -pei -tō winun -tōa. -Yee "wēan -te o 'wī 'wliđi dre be, Bali -le -pei 'bō 'be tin -tēa "o da. ¹³ Kōō Bali 'ka min siala min tīglī 'a 'nan 'e "trōen -tōa 'yee -pei -tō winun le -le "wēan di. 'Pian min nen e 'ta wōla Bali -le -pei -tō winun da be, Bali -a "siala min tīglī 'a.

¹⁴ Minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a diē, wa'a tōa 'nan Bali -le -pei -tō wī a di. 'Pian -te o -mie 'wī dra "le zī Bali -le -pei -a 'vī be -yee 'wī 'zō be, yaa -kōōnman 'nan -pei -tō wī a -wō. ¹⁵ En 'wī zīē -a dredi be, yaa -kōōnman 'nan, Bali -le -pei -tō winun a 'o 'cren -tēdi o ji. -Wee -wulo -ji "nrōndi 'be -kōōnman zīē, kōō -yēē tin -tēa "o da, en -yēē -tōa "o -sru. ¹⁶ Yi -tō bōa "be, Bali -ciala Zozi Crizi -va -e 'e 'wī pēenōn nen 'e yōōdi min -ji be, -yee tin 'ba. Zozi Crizi -le 'wī 'nōnnōn nen maan ve minnun le be, -yēē 'vī zī.

Zuif min man "cēē min -le tin dra 'nōnnōn Bali 'le di

17 Ka -dandan "taan 'nan Zuif 'nōn nēn kaa, en Bali -le -pei -tō winun a 'ka 'lō. Ka 'nan 'cēē Bali -tōa, 18 en kaa ci 'sō winun -tōa. En zī kō min 'e 'ta wōla Bali -le -pei -tō winun da bē, ka 'nan kaa -tōa, kōō kaa tranla. 19 Ka 'nan 'cēē ci minnun nēn o -si -kōōnman yīē 'winōn lē bē waa. En 'cēē ci minnun nēn klun va bē -wee 'tē 'san -a. 20 'Ka 'fli "siala 'nan, 'cēē 'wī "paala -blōnōn lē, en 'cēē 'wī "paaman nannannun jī. Kōō ka 'nan 'wī 'tōdī 'lee 'wī tīglī pēēnōn bē, e ya 'ka 'lō Bali -le -pei 'fluba 'jī.

21 Ka ya 'ka 'fli see "paanan. E ya "le 'ka 'wī "paa 'ka 'fli jī 'vaa -e 'ka 'wī "paa min pēēnun jī. Kaa ve minnun lē 'nan, te 'o crin wō dī, 'pian te 'ka 'bō ka crin wō. 22 Kaa ve minnun lē 'nan, te 'o min 'nan -wēē "dī, 'pian te 'ka 'bō ka min nan -wēēman. Kaa ve minnun lē 'nan, yiba "minnun nēn min o -paan "bē o 'ka "yī "dī, 'pian te kaa -nan fēnun crin wō. 23 Ka -dandan "taan 'nan Bali -le -pei -tō winun a 'ka 'lō, 'pian te ka'a 'ta 'wōla "da "dī. 'Wī zīē e ya Bali 'tō srēdī -a. 24 En e ya 'e 'crēn -tēdī Bali -le 'fluba 'jī 'e 'cēn. Kōō e ya 'e 'crēn -tēdī 'nan:

«'Ka 'bō Zuif 'nōn 'le "wēan nēn Bali 'tō a 'e srēdī minnun nēn o 'ka Zuif 'nōn 'a dīē o yēi.»

-fōdī -klōnmōn -va man "cēē Zuif 'nōn 'le tin dra 'nōnmōn Bali 'lē dī

25 'Wī 'kpa, 'ka Zuif 'nōn bē, -te ka ya 'ta wōlanan Bali -le -pei -tō winun da bē, 'cēē -fōdī -klōnmōn -va bē -a -ci a. 'Pian -te ka'a 'ta 'wōla Bali -le -pei -tō winun da dīē, 'cēē -fōdī -klōnmōn -va bē, e ya 'wī "tun "a Bali 'lē. 26 Min nēn e 'ka 'e 'fōdī -klōnmōn -va dī, en e 'ta wōla Bali -le -pei -tō winun da bē, Bali -a "siala "le min nēn e ya 'e 'fōdī -klōnmōn -va bē -yēē 'wī 'zō. 27 -Yēē "wēan min nēn e 'ka 'e 'fōdī -klōnmōn

-va dɪɛ, 'pian te e 'ta wɔla Bali -le -pei -tɔ wɪnɪn da bɛ, -yɛɛ tin -tɛa 'i 'bɔ nɛn i cɪ Zuif min -a bɛ 'i da. Kɔɔ i ya 'i 'fɔdɪ -klɔnmɔn -va ɛn Bali -le -pei -tɔ wɪnɪn a 'i 'lɔ, 'pian yi'a 'ta 'wɔla "da "dɪ.

²⁸ Zuif min tɪgɪ nɛn e ya Bali -le minnɪn va min -a bɛ, e 'ka min nɛn e ya Zuif min -a 'e 'kɔlɛ man bɛ -a dɪ. ɛn e 'ka min nɛn o plɔ 'pla "man -a -fɔdɪ -a -klɔnmɔn -va bɛ -a dɪ. ²⁹ 'Pian Zuif min tɪgɪ bɛ e ya Zuif min -a 'e 'ji. ɛn e ya min nɛn Bali lei 'saun -a -fɔ -klɔnmɔn -va bɛ -a. Ya'a 'sia plɔ nɛn blamin -a "paala min man Bali -le -pei -tɔ wɪ da bɛ -a va "fo "dɪ. -Te Zuif min a zɪɛ Bali 'bɔ 'bɛ 'tɔ -dan -nɔan -yɛɛ, -yɛɛ 'tɔ -dan 'ka 'sia blaminɪnɪn va dɪ.

3

Bali wei 'bɔla Zuif 'nɔn 'va man "cɛɛ 'wee tin dra 'nɔnnɔn Bali 'lɛ dɪ

¹ Min nɛn e 'ka Zuif min -a dɪɛ, -te Bali -a "siala 'yɛɛ minnɪn va min -a bɛ, 'wɪ "yi "cɛn 'bɛ cɪ Zuif 'nɔn 'lɛ vɛ -a Bali 'lɛ "mɛn? ɛn 'wɪ "yi "cɛn "nɛn Zuif min a ye Bali 'lɛ -fɔdɪ -klɔnmɔn -va man? ² Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'wɪ nɛn e cɪ -wee vɛ -a "yi Bali 'lɛ bɛ e ya "kaga. -Wee 'wɪ "yi "tɛdɛ nɛn e "mlian minnɪn pɛɛnɔn 'lɛ vɛ da bɛ, -nyɛɛn 'nan, Bali wei bɛ o va nɛn e 'bɔla.

³ 'Bɛ nɛn 'gɔɛ, Zuif 'nɔn -mienun -a -kɔɔnman 'nan, wa'a yi tɛala Bali wei zɪɛ -a da dɪ. 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ "wɛan bɛ, 'wɪ nɛn Bali -a 'vɪ 'nan 'e dra bɛ -e 'e vɪɛ 'e drɛ dɔɔ? ⁴ E 'ka zɪ "fo "dɪ. 'Pian minnɪn pɛɛnɔn 'o -tɔ 'nan Bali 'ta wɔla 'e wei da, ɛn o 'bɔ 'bɛ cɪ 'wlunɔn 'a. 'Wɪ zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«E ya zɪɛ 'nan -e minnɪn 'o -tɔ 'nan,
'i wei a tin 'nɔnnɔn 'a.

En 'nan -te min a 'wɪ 'tɔnan 'i man bɛ,
'yie tin 'e 'kɔn 'e 'tɛdɪ -a san da.»

⁵ 'Wɪnun nɛn blamin -a ve bɛ, -a da nɛn 'an 'ci nrɔn en an 'ta 'wɪ 'gʊɛ -a ve. Min -mienun -a ve 'nan: «'Wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ bɛ, e ya 'wɪ 'yi "a. Kɔɔ "te -kaa 'wɪ 'wɪdɪ "dra dɪɛ, "te -kaa Bali -le tɪglɪ 'ci ye dɪ. -Yee "wɛan Bali -le nyran -blɪdɪ min va bɛ, e 'ka 'e 'nɔan da dɪ.» Minnun nɛn o 'wɪ zɪɛ -a ve bɛ -wee tin a 'nɔnnɔn? ⁶ -Cɛjɛ, -wee tin 'ka 'nɔnnɔn "fo "dɪ. -Kaa -tɔa 'nan, Bali 'wɪ dra 'e 'nɔan da, kɔɔ -yɛɛ -taa "tin -tɛɛ 'trɛdanɔn pɛɛnɔn da.

⁷ En "nyian bɛ min -mienun -a ve 'nan: «E ya 'wɪ 'yi "a -e min 'e vɪnan 'e ya Bali -sru, te ya'a 'ta 'wɔla -a wei da dɪ. Kɔɔ -te min a 'wɪ zɪɛ -a drɛnan bɛ, Bali 'ta wɔla 'e wei da tian "va. 'Wɪ nɛn Bali -a dra zɪɛ, e ya 'wɪ 'yi -dan a, en e Bali 'tɔ wuanla. -Mɛ "le "wɛan nɛn Bali tin -tɛa "min da "mɛn?» ⁸ -Yee "wɛan minnun zɪɛ waa 'vɪ 'nan: «-Kaa 'wɪ 'wɪdɪ "drɛ, -e -a "nɛn 'e bɔla 'wɪ 'yi "a!» 'Wɪ "paadɪ -wɪdɪ zɪɛ, -a 'bɔ nɛn waa "paa 'kʊ da 'nan -nyrɛn kʊa "paaman minnun ji. -A -nɔan da nɛn Bali -taa "tin -tɛɛ minnun zɪɛ o da.

Blamin -tʊdʊ pɛɛnɔn a 'wɪ 'wɪdɪ "drɛnɔn 'a Bali 'le

⁹ Maan 'le -sɛanla 'nan, -kaa Zuif 'nɔn bɛ, -kaa 'kpa 'ka 'mlian 'lɛglɔn 'pɛɛ -ji 'nɔn da dɪ. Kɔɔ maan 'vɪ paan 'va 'nan, -te min a Zuif min -a oo, en -te min a 'lɛglɔn 'pɛɛ -ji min -a oo, o pɛɛnɔn a 'wɪ 'wɪdɪ "le 'plɛblɛ 'wɪ. ¹⁰ 'Wɪ zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Min -tʊ 'ka min tɪglɪ 'a dɪ,
en -a min -tʊwɪ "ka "fo "dɪ.

¹¹ Min -tʊ 'ka 'wɪ 'tɔzan -a
-e 'e Bali -wɛɛ "dɪ.

¹² 'Pian min -tʊdʊ pɛɛnɔn 'si Bali man -kɔɔbli,

en o pēenōn 'wɪ 'wɪdɪ "dra.

Min -tɔ 'ka 'wɪ "yi 'dra dɪ,

en -a min -tɔwɪ "ka "fo "dɪ.

¹³ Weinun nēn o bɔala o 'le bɛ,

e 'ka "yi "fo "dɪ.

'Wɪwɪ wɪnun nēn.

E ya 'wɪdɪ

"le -mlēn 'shɛ 'ji yi nēn

e min -tɛa "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

¹⁴ -Yɔ -saandɪ 'lee wei -wɪdɪnun 'bɛ bɔala o 'le.

¹⁵ O cēin a o man "fɛavɛa min -tēnan.

¹⁶ Fēnan nēn o -ko bɛ,

fɛ srɛdɪ 'lee min -tɛdɪ nēn -nan.

¹⁷ -Si nēn e -fɔdɪ -trɔɔ -nɔan "min lɛ bɛ,

o 'ka "vale 'o -tɔa "dɪ.

¹⁸ O yiɛ 'ka 'naan Bali man dɪ.»

¹⁹ -Kaa -tɔa 'nan, 'wɪ pēenōn zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ

Zuif 'nōn 'le vɛ -a. En -yɛɛ -kɔnman 'nan -kaa 'bɔ

Zuif 'nōn bɛ, -cee 'tɔ "da 'cēin "ka "nyian Bali 'lɛ dɪ.

Blamin -tɔ 'ka 'kɔlaman 'yee tin 'nōnnōn -wɛɛdɪ -a

Bali 'lɛ dɪ. E ya zɪɛ 'nan -e Bali -le tin 'e 'kɔn 'e 'tɛdɪ

'trɛdanōn pēenōn da. ²⁰ -Yee "wɛan 'ta wɔladɪ Bali

-le -pei -tɔ wɪnun da min 'bɔ 'le 'plɛblɛ 'a bɛ, -a man

"cɛɛ Bali min "siala min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ dɪ. 'Pian Bali -le

-pei -tɔ wɪnun 'bɛ -maan en min -a -tɔa 'nan e ya 'wɪ

'wɪdɪ "drɛzan.

Bali min "siala 'e 'lɛ min tɪglɪ 'ayi -tɛradɪ Zozi man

²¹ 'Bɛ nēn 'gɔvɛ, 'wɪ nēn yaa -maan 'lɔɔ Bali min

"siala 'e 'lɛ min tɪglɪ 'a bɛ, Bali -a ta bɔla min lɛ. 'Wɪ

zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'e 'cɛn Bali -le 'fluba 'ji. 'Pian

'ta wɔladɪ Bali -le -pei -tɔ wɪ da min 'bɔ 'le 'plɛblɛ

'a bɛ -a man "cɛɛ Bali min "siala 'e 'lɛ min tɪglɪ 'a dɪ.

²² Bali min "siala min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ yi -tɛradɪ Zozi Crizi

da man. Bali -a dra min -tɔdɔ pēenōn nēn o yi -tɛra

Zozi Crizi da bε -wlε. Kɔɔ Bali 'lε bε, Zuif min 'ka 'e 'to, εn 'lεglɔn 'pee -ji min 'ka 'e 'to dɪ. ²³ O pεεnɔn a 'wɪ 'wɪdɪ "drɛnɔn 'a Bali 'lε, εn Bali 'yee 'tε 'san 'si -wɔ. ²⁴ Fε nɛn blamin 'ka 'kɔlaman -a yɪdɪ -a 'e 'bɔ 'le 'plɛblɛ 'a dɪε, Bali -le "yi "le "wεan yaa -nɔn 'e "tun. -Nyɛn 'nan e min "siala min tɪglɪ 'a 'e 'lε. εn min nɛn Zozi Crizi -a 'si 'wɪ 'wɪdɪ "le 'plɛblɛ 'wɪ bε, -a san nɛn Bali -a "siala min tɪglɪ 'a 'e 'lε.

²⁵ Zozi Crizi 'bɔ zɪε, -a 'bɔ nɛn Bali -a 'pla 'nan 'e 'ka yiba "plan da 'sraga bɔ vε -a 'trɛdanɔn man. - Yee -kadɪ zɪε -yεε -maan -e Bali 'e minnɔn nɛn o yi -tɛra "da "bε -wee 'wɪ 'wɪdɪ 'fui. Bali 'wɪ zɪε -a drɛ -a -kɔɔndɪ -a 'nan 'e ya tɪglɪ. Kɔɔ 'li bε, Bali 'ka 'wɪ "nɛn -kɔɔnɛ tɪglɪ blamin lε 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ man dɪ. ²⁶ Tɔ zɪε -a man bε, e 'man -sran blamin va. 'Pian 'bε nɛn 'gɔvε, Bali -a -kɔɔn 'nan e ya tɪglɪ, kɔɔ 'wɪ 'wɪdɪ pεεnɔn nɛn blamin -a drɛ bε, ya'a 'tɔɪlɛ 'e "tun "dɪ. E -ta Zozi Crizi -a εn 'wɪ 'wɪdɪ pεεnɔn zɪε -a "nɛn "wɪ 'bɔ "man. Bali -a drɛ zɪε 'nan -e min -tɔdɔ pεεnɔn 'o -tɔ 'nan Bali 'bɔ a tɪglɪ. εn "nyian 'nan -e 'e min -tɔdɔ pεεnɔn nɛn o yi -tɛra Zozi da bε, o 'sia min tɪglɪ 'a 'e 'lε.

²⁷ 'Wɪ nɛn Bali -a drɛ zɪε -yee "wεan bε, -si -tɔ 'ka blamin lɔ -e 'e -dandan 'tan Bali 'lε dɪ. Kɔɔ Bali min "siala min tɪglɪ 'a 'e 'lε yi -tɛradɪ Zozi da man. 'Pian ya'a siala min tɪglɪ 'a 'ta wɔladɪ -pei -tɔ wɪnɔn da min 'bɔ 'le 'plɛblɛ 'a bε -a man dɪ. ²⁸ -Yee "wεan -a -cin 'e 'kɔn -kaa 'ji 'nan yi -tɛradɪ Zozi da man nɛn Bali min "siala min tɪglɪ 'a. 'Pian ya'a 'sia 'ta wɔladɪ -pei -tɔ wɪnɔn da min 'bɔ 'le 'plɛblɛ 'a bε -a va dɪ.

²⁹ 'Wɪ zɪε e ya Zuif 'nɔn 'saza -le vε -a? -Cεjε, kɔɔ Bali 'ka Zuif 'nɔn 'saza 'le Bali -a dɪ, 'pian e ya 'lεglɔn pεεnɔn 'jinɔn 'le Bali -a. ³⁰ Fε -le "wεan nɛn maan 'vɪ

zɪɛ, -yɛɛ ci 'nan, Bali a -tɔwli "cɛ. ɛn Zuif min nɛn 'e 'fɔdɪ-klɔnmɔn -va 'lee 'lɛglɔn 'pee -ji min nɛn e 'ka 'e 'fɔdɪ-klɔnmɔn -va dɪɛ, Bali o "siala 'e 'lɛ min tɪglɪ 'a yi -tɛradɪ Zozi da man. ³¹ 'Wɪ nɛn maan 'vɪ zɪɛ, -a -ci nɛn 'nan, an Bali -le -pei klu -sran ji yi -tɛradɪ Zozi da -a? -Cɛjɛ, 'bɛ "cɛɛ dɪ. 'Pian 'wɪ 'bɔ nɛn Bali -le -pei -a 'vɪ tɪglɪ bɛ, -a -ci nɛn maan "sia.

4

Abraam 'e drɛ -cee 'wɪ -kɔɔn "manvɛ -a

¹ -Kaa ci "nrɔn -kaa tra Abraam -le 'wɪ da. -Mɛ "wɪ nɛn -yee 'wɪ -a "paaman -kaa 'ji? ² Abraam drɛ wɪ man "cɛɛ Bali -a 'sia 'e 'lɛ min tɪglɪ 'a dɪ. Kɔɔ "te 'e 'kɔn 'nan -a drɛ wɪ man nɛn bɛ, "te -a -si a Abraam -lɔ -e 'e -dandan 'tan. 'Pian Bali 'lɛ bɛ -a -si 'ka -yrɔ "fo "dɪ. ³ Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan: «Abraam yi -tɛra Bali da, -yee "wɛan nɛn Bali -a 'sia 'e 'lɛ min tɪglɪ 'a.»

⁴ Blaminnun yei "bɛ, -te min 'nyranman -tɔ 'pa bɛ, waa -pan wo. -Pan zɪɛ "yi "cɛɛ waa drɛ -yrɛ "dɪ. 'Pian 'nyranman nɛn yaa 'pa bɛ -a manvɛ nɛn. ⁵ Bali 'lɛ bɛ, e 'ka zɪ dɪ. Min 'ka 'kɔlaman 'nyranman -tɔ 'padɪ -a Bali lɛ, 'nan -e Bali -le "yi 'e drɛ 'yee vɛ -a dɪ. 'Pian min nɛn e yi -tɛra "da 'nan, Bali -kɔlaman 'yee 'wɪ 'wɪdɪ "fuidɪ -a bɛ, Bali -a "siala 'e 'lɛ min tɪglɪ 'a.

⁶ 'Wɪ zɪɛ -a 'bɔ nɛn mingɔnnɛn David nɛn 'li bɛ yaa 'vɪ 'sɛzɛ. Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan min nɛn Bali -a "siala 'e 'lɛ min tɪglɪ 'a, te 'nyranman -tɔ "cɛɛ yaa 'pa ɛn Bali 'wɪ zɪɛ -a drɛ -yrɛ "dɪɛ, ci "nrandɪ -dan 'e 'kɔn -a san lɔ. 'Wɪ zɪɛ yaa crɛn -tɛ Bali -le 'fluba 'ji. Yaa crɛn -tɛ 'nan:

⁷ «Minnun nɛn

o Bali -le -pei -tə winun srɛ
 ɛn Bali -a 'cɛ -wlɛ "bɛ,
 ci "nrandɪ -dan 'e 'kɔn -wɔ.
 Kɔɔ Bali -wee 'wɪ 'wɪdɪ 'fui.
⁸ ɛn 'wɪ 'wɪdɪ "drɛzan nɛn
 Minsan Bali 'ka -a siala "nyian
 'wɪ 'wɪdɪ "drɛzan -a dɪɛ,
 ci "nrandɪ -dan 'e 'kɔn -a san ɔ.»

*Bali Abraam 'sia min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ te e 'ka 'e 'fɔdɪ
 -klɔnmɔn -va dɪ*

⁹ Ci "nrandɪ zɪɛ Zuif 'nɔn nɛn 'o 'fɔdɪ -klɔnmɔn -va
 bɛ, o 'saza 'le vɛ "cɛɛ dɪ. E ya 'lɛglɔn 'pee -ji minnun
 nɛn o 'ka 'o 'fɔdɪ -klɔnmɔn -va dɪɛ -wee vɛ -a "nyian.
 -Kaa ci "nrɔn Abraam -le 'wɪ da "nyian! -Kaa -tɔa
 'nan, Abraam yi -tɛra Bali da, ɛn -yee yi -tɛradɪ Bali
 da man nɛn Bali -a 'sia min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ. ¹⁰ 'Pian
 tɔ nɛn Bali Abraam "siala min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ bɛ, -kaa
 ci "nrɔn "da. Te e ya 'kɔ? Te Abraam a 'e 'fɔdɪ -
 klɔnmɔn -va, -baa te e 'ka 'e 'fɔdɪ -klɔnmɔn -va dɪ?
 Maan ve 'cɛɛ 'nan, tɔ zɪɛ -a man bɛ te Abraam 'ka 'e
 'fɔdɪ -klɔnmɔn -va dɪ. 'Pian te e ya "le 'lɛglɔn 'pee -ji
 min nɛn e 'ka 'e 'fɔdɪ -klɔnmɔn -va dɪɛ -yee 'wɪ 'zɔ.
¹¹ Bali Abraam 'sia min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ 'vaa ɛn e -fɔ -
 klɔnmɔn -va "bɛ -sru. Plɔ zɪɛ waa pla Abraam man
 -a -kɔɔn "vɛ -a 'nan Bali -a 'sia min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ 'yee yi
 -tɛradɪ 'e da man. Zɪ e -tra zɪɛ ɛn min -tɔdɔ pɛɛnɔn
 nɛn o yi -tɛala Bali da bɛ Abraam drɛ "le o tra -le
 'wɪ 'zɔ. -Te o 'ka 'o 'fɔdɪ -klɔnmɔn -va dɪ oo, Bali o
 "siala min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ 'wee yi -tɛradɪ 'e da man "le
 zɪ yaa drɛ Abraam lɛ bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. ¹² ɛn "nyian bɛ,
 Abraam a Zuif 'nɔn nɛn 'o 'fɔdɪ -klɔnmɔn -va bɛ, o
 tra -a. 'Pian 'vaa -e Abraam 'bɔ 'e 'kɔn o tra -a Bali
 'lɛ bɛ, te o yi -tɛra Bali da "le zɪ Abraam 'bɔ "e drɛ te
 e 'ka 'e 'fɔdɪ -klɔnmɔn -va dɪɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

*'Ta wɔladɨ-peɨ-tɔ wɨnun da man "cɛɛ Bali Abraam
'sia min tɨglɨ 'a 'e 'lɛ dɨ*

13 Bali -tɔ "da Abraam lɛ 'nan, e 'trɛda -nɔan -yrɛ. 'Wɨ 'tɔwli zɨɛ yaa 'vɨ Abraam ci 'nɛnnun lɛ. Wa'a vɨɛ 'nan Abraam 'ta 'wɔla Bali -le -peɨ -tɔ wɨnun da, -yee "wɛan Bali 'wɨ zɨɛ -a 'vɨ -yrɛ "dɨ. 'Pian Bali Abraam 'sia min tɨglɨ 'a 'e 'lɛ -yee yi -tɛradɨ 'e da man, -yee "wɛan nɛn e -tɔ 'wɨ zɨɛ -a da -yrɛ. 14 "Te 'e 'kɔn 'nan 'ta wɔladɨ Bali -le -peɨ -tɔ wɨnun da min 'bɔ 'le 'plɛblɛ 'a bɛ, -a man nɛn min dra 'wɨ zɨɛ -a "nɛn "blɨzan -a bɛ, "te maan ve 'nan yi -tɛradɨ Bali da a 'wɨ "tun "a. ɛn "nyian bɛ "te 'wɨ 'bɔ nɛn Bali -tɔ "da Abraam lɛ zɨɛ -a -ci "ka "dɨ.

15 Bali -le -peɨ -tɔ wɨnun 'bɛ min "paala Bali -le nyran -blɨdɨ wɨlu. Kɔɔ blamin -pɛ 'ka 'sɔa -a drɛdɨ -a dɨ. "Te Bali -le -peɨ -tɔ wɨ "ka "dɨɛ, "te -a srɛ wɨ "ka "dɨ.

16 -Yee "wɛan fɛ nɛn Bali -tɔ "da Abraam lɛ bɛ, e ya minnun pɛɛnɔn nɛn o yi -tɛala Bali da bɛ -wee vɛ -a. "Yi "tun "nɛn Bali -a drɛ -wlɛ. Yaa drɛ zɨɛ 'nan -e Abraam kludanɔn pɛɛnɔn 'o -kɔla -a "nɛn "blɨdɨ -a. Zuif 'nɔn nɛn Bali -le -peɨ a -wɔb "bɛ, -te o yi -tɛra Bali da "le Abraam -le 'wɨ 'zɔ bɛ, o -kɔlamán -a "nɛn "blɨdɨ -a. ɛn 'lɛglɔn 'pee -jinɔn bɛ, -te o yi -tɛra Bali da "le Abraam -le 'wɨ 'zɔ bɛ, o -kɔlamán "nyian -a "nɛn "blɨdɨ -a. -Yee "wɛan min -tɔdɔ pɛɛnɔn nɛn o yi -tɛala Bali da bɛ, Abraam drɛ "le o tra -le 'wɨ 'zɔ.

17 ɛn 'wɨ zɨɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɨ Bali -le 'fluba 'ji. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɨ 'nan, Bali -a 'vɨ Abraam lɛ 'nan:

«'lɛglɔn "kaga "ji minnun pɛɛnɔn bɛ,

mɛɨn -tɔa "o tra -a.»

Bali 'lɛ bɛ Abraam drɛ "le -kaa tra -le 'wɨ 'zɔ. Bali nɛn e 'belidɨ -nɔan "minnun nɛn o kaa bɛ -wlɛ "bɛ,

-a da nɛn Abraam yi -tɛra. ɛn Bali 'bɔ zɪɛ, fɛ nɛn min 'ka tian -a yɪɛ 'e yɪɛ -a dɪɛ, yaa dra -e 'e 'kɔn.

¹⁸ Bali -a 'vɪ Abraam lɛ 'nan, -a kludanɔn -taa "kɔnlɛ "kaga, ɛn e -taa "drɛlɛ "le 'lɛglɔn "kaga "jinɔn tra -le 'wɪ 'zʊ. 'Wɪ zɪɛ -a -cin 'ka blamin ji 'nan e -kɔlaman 'lɛ sɔɔdɪ -a dɪ. 'Pian Abraam yi -tɛra "da 'nan 'e dra. ¹⁹ Tʊ zɪɛ -a man bɛ, te Abraam lɛ -kɔlaman 'e bɔa -yaa tʊ. ɛn Abraam -a -tɔa 'nan 'e ciɪ 'nɛn 'yadi lɔ, ɛn yaa -tɔa "nyian 'nan 'e nan Sara ciɪ 'nɛn 'yadi lɔ, 'pian 'wɪnɪn zɪɛ ya'a Abraam "koe 'silɛ 'e da yi -tɛradɪ -a Bali da dɪ. ²⁰ ɛn 'wɪ 'bɔ nɛn Bali -tɔ "da 'nan 'e dra -yrɛ "bɛ, ya'a 'e 'ci -fɔɔlɛ "da "dɪ. 'Pian -yee yi -tɛradɪ Bali da 'pa "da, ɛn e Bali 'tɔ 'yi 'vɪ. ²¹ E yi -tɛra "da 'kpa 'nan, 'wɪ nɛn Bali -a 'vɪ 'nan 'e dra bɛ -a -pɛ "sɔa -a drɛdɪ -a. ²² 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ -maan Bali Abraam 'sia 'e 'lɛ min tɪglɪ 'a.

²³ 'Wɪ nɛn e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan Bali Abraam 'sia 'e 'lɛ min tɪglɪ 'a bɛ, e 'ka Abraam 'saza 'le vɛ -a dɪ. ²⁴ 'Pian e ya -kaa 'bɔ 'le vɛ -a "nyian. Bali nɛn e -kaa san Zozi Crizi wluan -kanɔn 'va bɛ, e -kaa "siala min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ -cee yi -tɛradɪ 'e da man. ²⁵ Zozi Crizi zɪɛ -a 'bɔ nɛn Bali -a -nɔn 'sraga bʊvɛ -a -kaa man -cee 'wɪ 'wɪdɪ "le "wɛan. ɛn Bali -a wluan -kanɔn 'va 'nan -e -kaa kɔn min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ.

5

Yi -tɛradɪ Zozi da man nɛn Bali 'lee blamin yei -sɛan 'e cin va

¹ Bali -kaa 'sia min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ -cee yi -tɛradɪ Zozi da man. -Yee "wɛan 'bɛ nɛn 'gʊɛ, 'wɪ nɛn -kaa san Zozi Crizi -a drɛ bɛ, -yɛɛ -maan -fɔdɪ -trɔɔ a -kaa yei -kaa 'vale Bali -a. -Kaa man -wɛɛ 'nan 'e 'fʊ "da zɪɛ!
² -Kaa san Zozi Crizi 'bɔ 'bɛ 'si 'lɛ 'sʊ -cɛɛ 'nan, -e Bali

-le "yi 'e drε -cee vε -a. -Cee yi -teradı Zozi da man nεn -kaa sɔnla 'si zıε -a da, εn Bali -le "yi drε -cee vε -a. -Yee "wεan -kaa ci 'e "nran, kɔɔ -a -cin a -kaa 'ji 'nan Bali -le 'tε 'san -taa "drεε -cee vε -a. ³ εn -te 'wı 'tɔndɔn bɔa -kaa man oo, -kaa ci 'e "nran "nyian. Kɔɔ -kaa -tɔa 'nan, -te -kaa ya -kaa yra yınan bε, e -pɔan 'sɔdı -nɔan -cεε. ⁴ εn -te -kaa -pɔan 'sɔ bε, -cee yi -teradı Bali da "paa "da 'kpa 'plεble. εn -te -cee yi -teradı Bali da a 'plεble bε, te -kaa yiε yra Bali ε. ⁵ εn -cee yiε 'fɔdı Bali ε zıε -a "nεn 'ka 'fo 'e "tun "dı. Kɔɔ -kaa -tɔa 'nan Bali -kaa ye "yi. Bali lei 'saun nεn yaa -nyran -kaa 'ji bε, -yεε 'wı zıε -a -cin -tɔa -kaa 'ji.

⁶ Bali -kaa ye "yi, kɔɔ tɔ nεn -kaa ya 'wı 'wlıdı "le 'plεble 'wlu bε, εn Crizi -ka -kaa 'wı 'wlıdı "drεnɔn 'gɔε -cee "wεan. 'Wı zıε e drε tɔ nεn Bali -a 'pla 'e 'bɔ 'a bε -a man. ⁷ Min -le 'wıdı "man -e 'e 'ka min tıgı 'leji bε e ya 'plεble. 'Pian -te min nεn e cı -yee min "yi "a bε, -nyrεn "bε e "we "man, -te e ya -kadı -a oo -e 'e 'fıi -nɔn -yee 'wı 'ji. ⁸ 'Wı nεn Bali -a drε bε, yaa -ci -kɔnman 'wein 'nan Bali -kaa ye "yi 'kpa tıgı. Kɔɔ Crizi -kaa 'leji -ka 'wɔ, te -kaa ya tian 'wı 'wlıdı "drεnɔn 'a Bali 'ε.

⁹ εn Zozi Crizi -le -ka nεn yaa 'wɔ bε -yee "wεan nεn 'bε nεn 'gɔε Bali -kaa 'sia min tıgı 'a 'e 'ε. -Te Zozi Crizi 'wı zıε -a drε, te -kaa ya tian 'wı 'wlıdı "drεnɔn 'a bε, 'bε nεn Bali -kaa 'sia 'e 'ε min tıgı 'a 'gɔε, -mε "wı nεn e -taa -a drεε -cεε? Maan ve 'cεε 'nan, yi nεn Bali tin -tεa 'tredanɔn da bε, Zozi -kaa "sia Bali -le nyran -blıdı wlu -kpɔ. ¹⁰ εn "nyian bε, te -kaa ya tian Bali 'nanmannɔn 'a bε, εn Bali -kaa yei "sεn 'e cin va -kaa 'vale 'waa 'e 'pı -le -kadı -a. -Te e 'wı zıε -a drε te -kaa ya tian -a 'nanmannɔn 'a bε, 'bε nεn -kaa drε -a beenun -a 'gɔε, -mε "wı nεn e

-taa -a drελε -cεε? Maan ve 'cεε 'nan, -a -pι Zozi Crizi -le wluandi -kanōn 'va bε, -yee "wεan nēn Bali -taa -kaa 'silε 'wι 'ji, -e 'belidi nēn ya'a 'nyaan diε 'e drε -cee vε -a. ¹¹ 'Pian -a pεεnōn "cεε di. 'Bε 'bō nēn 'gυε, -kaa san Zozi Crizi -kaa yei "sēn 'e cin va -kaa 'vale Bali -a. 'Wι zιε -yee "wεan ci "nrandi -dan a -kaa 'lō Bali va zia.

Zozi Crizi 'bε min "sia -kadι lō en e 'belidi -nōn -yrε

¹² Min -tōwli "le 'wι 'wli di "nēn yaa drε bε, -yεε -maan 'wι 'wli di "drē di wla 'trēda. En 'wι 'wli di "drē di zιε, e -ta -kadι -a. Min 'bō 'tō nēn Adan. 'Wι nēn yaa drε bε, -yεε -maan min -tōvυ pεεnōn 'wι 'wli di drε, en -kadι 'pla o man. ¹³ 'Wι zιε -yεε -kōōnman 'nan, tυ nēn Bali 'ka tian -yee -pei -tō wι -nōnλε Moizi ε diε, te blamin 'wι 'wli di "dra 'trēda. 'Pian tυ zιε -a man bε, 'wι 'wli di "drē di 'ka Bali -le -pei srē di -a di, kōō te Bali 'ka tian -a -nōnλε Moizi ε di. ¹⁴ 'Bε a zι, 'pian -e 'e 'sia Adan tυ va -trilii -e 'e bō Moizi tυ va bε, te minnun -kaaman. Minnun 'bō nēn wa'a Bali wei -fōλεa 'o "trōēn -sru "le Adan -a drε bε -yee 'wι 'zυ diε, te o -kaaman.

E ya "le 'an vι 'cεε 'nan 'wι -mie -ji zia bε, Adan 'lee Crizi 'o cin 'sia. ¹⁵ 'Pian Adan -le 'wι 'wli di "nēn yaa drε bε, -a "nēn "wι 'ka "le Bali -le "yi "nēn e -ta -a 'trēda bε -a "nēn "wι -le 'wι 'zυ di. Fε nēn maan ve zιε -yεε ci 'nan, -kaa -tōa 'nan, minnun pεεnōn -kaaman Adan -le 'wι 'wli di "drē di -le "wεan. 'Pian 'bε nēn 'gυε, Bali -le "yi drε minnun pεεnōn 'le vε -a min -tōwli "le "wεan. Min zιε Zozi Crizi nēn. -A va nēn Bali ciula en e 'yee "yi "nōn -cεε 'e 'ciuladi "da. ¹⁶ -Yee "wεan Bali -le "yi "nēn e -ta -a 'trēda bε, -a "nēn "wι 'ka "le Adan -le 'wι 'wli di "nēn yaa drε bε -a "nēn "wι -le 'wι 'zυ di. Kōō Adan 'wι 'wli di "tυ drε en Bali tin -tε "da. 'Bε nēn 'gυε blamin -le 'wι 'wli di "a "kaga,

'pian "yi "nēn Bali -a drē blamin lē 'e "tun "bē, -yēē -maan Bali min "siala min tīglī 'a 'e 'lē.

¹⁷ Maan ve "nyian 'nan, min -tōwli "lē 'wī 'wliđı "nēn yaa drē bē, -yēē -maan -kadı 'pla blamin man. -Te 'bē a zīē, 'bē nēn Bali "yi drē -cēē 'e 'ciula "da ēn e -kaa 'sia 'e 'lē min tīglī 'a 'gūē, -mē "wī nēn e -taa -a drēlē -cēē? Maan ve 'cēē 'nan, 'wī nēn Zozi Crizi -a drē bē, -yēē -maan 'belidı nēn ya'a 'nyaan dīē e ya -cēē vē -a.

¹⁸ 'Wī 'kpa nēn! 'Wī 'wliđı "tōwli "nēn min -tō -a drē bē, -yēē -maan ēn min -tōđv pēēnōn a Bali -le tin -tēđı min da wlu. ēn "nyian bē, 'wī tīglī 'tōwli "nēn min -tō -a drē bē, -yēē -maan Bali minnūn pēēnōn 'sia min tīglī 'a 'e 'lē ēn e 'belidı -nōn -wlē. Crizi -le -kadı yiba "plan da bē -nyrēn. ¹⁹ Min -tōwli "lē Bali wei nēn yaa -fōla 'e "trōēn -sru "bē, -yēē -maan ēn min "kaga drē 'wī 'wliđı "drēnōn 'a. -A -tōwli "nēn "nyian, min -tōwli "lē 'ta wōladı Bali wei da bē, -yēē -maan min "kaga -kōlaman drēđı -a min tīglī 'a Bali 'lē.

²⁰ ēn -mē "lē "wēan nēn Bali -ta -pei -tō wūnūn -a "mēn? E -ta -a 'nan -e blamin 'e -tō 'nan 'e ya -pei -tō wī "kaga "srēzan -a. 'Pian fēnan nēn Bali -le -pei -tō wī cī 'e srēđı "kaga "bē, -a fē 'bō 'nan nēn Bali -le "yi -ciala "da "nyian. ²¹ Kōđ 'wī 'wliđı "drēđı 'bē -maan -kadı 'pla blamin man. ēn Bali -le "yi 'bē -maan Bali min "siala 'e 'lē min tīglī 'a -e 'e 'belidı nēn ya'a 'nyaan dīē -a -nōn -yrē. 'Wī nēn -kaa san Zozi Crizi -a drē bē, -yēē -maan 'belidı zīē e dra -cēē vē -a.

6

'Wī 'wliđı "drēđı 'ka Zozizan 'sōlē đı

¹ 'Wɪ nɛn an 'sia -a vɪnan zɪɛ -a -ci nɛn 'nɔn? -A -ci nɛn 'nan Zozizan 'fo 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ man, 'dʊ -e Bali 'e 'yee 'yi "nɔn -yrɛ 'e 'ciɪladɪ "da? ² -Cɛjɛ, e 'ka zɪ "fo "dɪ. -Ka'a 'kɔlamɪn -e -kaa drɛ zɪ dɪ, kɔɔ -kaa ya "le minnɪn nɛn o kaa 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ va zɪa bɛ -wee 'wɪ 'zʊ.

³ -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, -kaa pɛɛnɔn nɛn o -kaa -batize drɛ bɛ, -kaa drɛ Zozi Crizi nun -a -tʊwɪ, ɛn -kaa ka waa 'e cin va. ⁴ -Yee "wɛan -kaa -batize drɛdɪ bɛ, e ya "le -cɛɛ ka -kaa 'vale Zozi Crizi nun -a ɛn o -kaa 'wʊ 'e cin va. E drɛ zɪɛ 'nan -e -cee ta wʊ -pɛ 'e 'kɔn 'e -trɛ, "le zɪ -kaa "tɪ Bali -le 'plɛblɛ Zozi Crizi wluan -kanɔn 'va ɛn -yee ta wʊ -pɛ drɛ 'e -trɛ bɛ -yee 'wɪ 'zʊ.

⁵ 'Wɪ 'kpa nɛn! -Kaa -batize drɛdɪ bɛ, e ya "le -kaa drɛ Crizi nun -a min -tʊwɪ "a -yee -kadɪ -ji. -Yee "wɛan Crizi -le wluandɪ -kanɔn 'va bɛ, -kaa ya "nyian "le min -tʊwɪ "le 'wɪ 'zʊ -kaa 'vale waa. ⁶ -Kaa -tɔ 'nan, min nɛn -kaa cɪ -a "nɛn 'e tɛdɛ bɛ, -yɛɛ ka 'o 'vale Crizi -a! -Yee "wɛan -cee 'wɪ 'wɪdɪ "drɛ 'kɔlɛ nɛn -kaa da 'gʊɛ -a -nan a 'e 'nyandɪ. E drɛ zɪɛ 'nan -e 'wɪ 'wɪdɪ "le 'plɛblɛ 'e vɪlɛ 'e 'kɔn "nyian -kaa da dɪ. ⁷ Kɔɔ min nɛn e -ka bɛ, tɛ 'wɪ 'wɪdɪ "le 'plɛblɛ 'ka "nyian "da "dɪ.

⁸ 'Bɛ nɛn 'gʊɛ, -kaa ka -kaa 'vale Crizi -a. -Yee "wɛan -kaa yi -tɛra "da tɪglɪ 'nan, Crizi -le 'belɪdɪ bɛ, -kaa -taa "kɔnlɛ "nyian -a "nɛn "blɪnɔn 'a -kaa 'vale waa. ⁹ Kɔɔ -kaa -tɔa 'nan, Crizi nɛn e wluan -kanɔn 'va bɛ, ya'a "nyian kaa dɪ. ɛn -ka -le 'plɛblɛ 'ka "nyian "da "dɪ. ¹⁰ Crizi -ka 'e 'pa -a -tʊwɪ ɛn yaa drɛ 'li "fo "le vɛ -a. 'Wɪ 'wɪdɪ "le 'plɛblɛ 'lɛ 'ka "va 'zia. 'Pian 'bɛ nɛn 'gʊɛ -a yɪɛ a "man, ɛn Bali nɛn yaa "sua.

11 -A -tōwli "nēn 'e 'kōn 'cee vε -a "nyian. 'Ka -tō 'nan, ka ya "le minnun nēn o kaa, εn 'wι 'wliɔ "le 'plēble 'lε 'ka o va zia bε -wee 'wι 'zυ. 'Pian 'bε nēn 'gυε, ka drε min -tōwli "a 'ka 'vale Zozi Crizi -a, -yee "wεan 'ka yiε a "man Bali -le vε -a, εn kaa "sua.

12 -Yee "wεan te 'ka 'wι "man -e 'wι 'wliɔ "nēn 'e 'ka 'pla dι! -Yεε ci "le 'ta wɔladι 'ka 'bō 'ci 'sō winun -wliɔ "da -le 'wι 'zυ. 13 Εn "nyian bε, te 'ka 'man mēnnun -nōn 'wι 'wliɔ "drɛdι lε -e 'o drε 'wι 'wliɔ "le 'nyranman 'pa vε -a dι. 'Pian 'ka 'fli 'nōn Bali lε "le minnun nēn o wluan -kanōn 'va εn o yiε a "man "bε -wee 'wι 'zυ. Εn 'ka 'man mēnnun -nōn Bali lε, Bali -le 'wι 'yi "drε vε -a. 14 Maan ve 'cεε 'nan, 'wι 'wliɔ "le 'plēble 'ka "nyian kōan 'ka da dι. Kōō Bali -le "yi drε 'cee vε -a, -pei -le 'plēble 'ka "nyian 'ka da dι.

'Wι 'yi "drɛdι Zozizan 'sō

15 -Te maan 'vι 'nan, Zozinōn a Bali -le "yi 'wlu -le "wεan -pei -le 'plēble 'ka "nyian o da dιε, -a -ci nēn 'nan, -si a 'e 'nōndι -wλε -e 'o 'fυ 'wι 'wliɔ "drɛdι man? -Cεjε, e 'ka zi "fo "dι. 16 Kaa -tōa 'ka 'bō -a 'nan, -te min wυ "man 'nan 'e dra min -tυ 'suzan 'a bε, e 'nyranman "paa 'e 'tazan zιε -yrε εn e 'ta wɔla -a wei da. Te e drε 'siεn "le 'e 'tazan -le nōan -le 'wι 'zυ. -A -tōwli "nēn "nyian 'cee vε -a. -Te ka wυ "man εn 'wι 'wliɔ 'ka 'pla bε, te ka drε "le 'wι 'wliɔ "le nōan -le 'wι 'zυ. 'Wι nēn e -taa "bōlε 'ka man -a 'le 'srannan "bε, -nyrεn -kadι -a. Εn -te ka wυ "man 'nan ka 'ta wɔla Bali wei da bε, te ka drε "le Bali -le nōan -le 'wι 'zυ. 'Wι nēn e -taa "drɛlε 'cee vε -a -a 'le 'srannan "bε, -nyrεn 'nan Bali 'ka "siala min tiglι 'a 'e 'lε.

17 -Kaa Bali muo "fō! Kōō 'li 'e tɛdε bε, ka ya "le 'wι 'wliɔ "le nōannun -le 'wι 'zυ. 'Pian 'bε nēn 'gυε,

Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn waa paa 'ka 'ji bɛ, ka wɪ
 "man 'ka 'ci 'fidaa 'a, ɛn ka ya 'ta wɔlanan "da. ¹⁸'Wɪ
 'wɪdɪ "le 'plɛblɛ 'ka "nyian 'ka da dɪ. Ka drɛ "le Bali
 -le nɔannun -le 'wɪ 'zɔ 'nan -e 'ka 'wɪ "yi "drɛ.

¹⁹ Ka ya blaminun -a, -yee "wɛan 'wɪnun nɛn
 blamin -a ve bɛ, -a da nɛn 'an 'ci nrɔn ɛn an cɪ
 'wɪnun 'gʊɛ -a vɪnan. 'Li 'e tɛdɛ bɛ, 'ka 'man mɛnnun
 -nɔn 'wɪ 'wɪdɪ "nɛn e 'ka "le blamin 'e drɛ dɪɛ -a
 drɛdɪ lɛ, ɛn ka Bali -le -pei -tɔ wɪnun srɛ -pɛ "kaga
 "ji. 'Pian 'bɛ nɛn 'gʊɛ, 'ka 'man mɛnnun bɛ, 'ka -nɔn
 Bali lɛ 'wɪ "yi "drɛ vɛ -a. 'Wɪ zɪɛ -a drɛdɪ 'bɛ -maan
 'cee 'ta wɔ -pɛ -taa 'sɔlɛ Bali lɛ.

²⁰ Fɛ -le "wɛan nɛn an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, -yɛɛ cɪ 'nan,
 tɔ nɛn ka ya 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ lɔ "le nɔan -le 'wɪ 'zɔ
 bɛ, te 'wɪ "yi "drɛdɪ "cɛɛ -kaa "paala dɪ. ²¹ ɛn tɔ zɪɛ -a
 man bɛ -mɛ "nɛn kaa 'yɪ 'wɪ zɪɛ -a drɛdɪ -ji? Maan ve
 'cɛɛ 'nan, 'bɛ nɛn 'gʊɛ, -te ka ya 'ka 'ci "nrɔnnan 'wɪ
 zɪɛ -a da bɛ, -a 'yra 'ka -tɛa 'sɪɛn. Kɔɔ kaa -tɔa 'nan -a
 'le 'srannan "nɛn -kadɪ -a.

²² 'Pian 'bɛ nɛn 'gʊɛ, ka 'ka "nyian 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ
 lɔ "le nɔan -le 'wɪ 'zɔ dɪ. Ka ya Bali 'sunan "le -yee
 nɔannun -le 'wɪ 'zɔ. 'Wɪ zɪɛ -a drɛdɪ 'bɛ -maan 'cee
 'ta wɔ -pɛ -taa 'sɔlɛ Bali lɛ, ɛn -a 'le 'srannan "bɛ
 Bali 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ -a -nɔan 'cɛɛ. ²³ 'Wɪ
 'wɪdɪ "drɛdɪ man -pan nɛn -kadɪ -a. 'Pian Bali -le
 "yi "nɛn yaa -nɔn -cɛɛ 'e "tun "bɛ, -nyrɛn 'belidɪ nɛn
 ya'a 'nyaan dɪɛ -a. Ka drɛ min -tɔwɪ "a 'ka 'vale Zozi
 Crizi -a, -yee "wɛan 'belidɪ zɪɛ e drɛ -cee vɛ -a.

7

-Pei -le 'plɛblɛ 'ka "nyian Zozinɔn da dɪ

¹ 'An "bɔɪ Zozinɔn, ka -peinun -tɔa. ɛn kaa -tɔa
 'nan, -te min -ka bɛ, te -pei -le 'plɛblɛ 'ka "nyian "da

"di. ² An -kōlaman maan -kōnman lı 'padı 'lee -kōnneŋ 'padı man. -Pei "e 'nan, lımōn nēn e -kōnneŋ 'pa bε, -te -a -sran yie a tian "man "bε, ya'a 'sia 'e 'sran zıε -a wlu 'li "fo "di. 'Pian -pei -a -si -nōn -yrε 'nan, -te -a -sran -ka bε, e -kōlaman -e 'e -kōnneŋ pee 'pa. ³ -Te -a -sran yie a tian "man, εn e -kū -klōnmōn pee -va bε, te e 'wı 'wlıdı drε -kōnneŋ -wεεdı -a. 'Pian -pei -a -si -nōn -yrε 'nan, -te -a -sran -ka bε, e -kōlaman -kudı -a -klōnmōn pee -va, 'nan -e 'o cin 'pa. 'Wı zıε e 'ka -kōnneŋ -wεεdı -a "fo "di.

⁴ 'An "bı Zozinōn, 'wı 'tōwlı zıε an -kōlaman maan -kōnman 'ka man. Zozi Crizi -ka yiba "plan da, εn ka drε min -tōwlı "a 'ka 'vale waa. E ya "le 'cee -kadı -le 'wı 'zū -pei -va zia. 'Bε nēn 'gūε, ka drε 'sien min nēn e wluan -kanōn 'va bε -yee vε -a. E drε zı 'nan -e -kaa Zozinōn bε, -kaa Bali 'su 'wı "yi "drεdı -a.

⁵ 'Li 'e tēdε te -ka'a tian drεε Zozi 'le vε -a dıε, te -kaa 'ta wōla -kaa 'bō 'ci 'sō wıwun -wlıdı "da. εn -pei 'bō 'le 'plēble 'bε 'ta -tōa -kaa man -kaa 'bō 'ci 'sō 'wıwun zıε -a da ta wōdı -a. -Yee "wεan 'wıwun nēn -a 'le 'srannan "a -kadı -a bε, -kaa drε. ⁶ 'Pian 'bε nēn 'gūε, -pei -le 'plēble 'ka "nyian -kaa da dı. -Kaa ya "le min -kadı -le 'wı 'zū -pei -va zia. -Yee "wεan -kaa ya Bali 'sunan -pε -trε -ji 'ta wōladı -a 'wı nēn Bali lei 'saun -a 've bε -a da. -Ka'a 'ta 'wōla "nyian -pei -tō wıwun da -e -kaa Bali 'su "le zı waa dra 'e tēdε bε -yee 'wı 'zū dı.

-Pei 'bε -maan blamin -a -tōa 'nan e ya 'wı 'wlıdı "drεzan -a

⁷ -Te maan 'vı 'nan, -pei 'le 'plēble 'bε 'ta -tōa -kaa man εn -kaa 'wı 'wlıdı "dra bε, -a -ci nēn 'nan -pei a 'wı 'wlıdı "a? -Cεjε, e 'ka zı "fo "di. 'Pian -kaa -tōa 'nan, "te -pei "ka "dıε, "te fε nēn e cı 'wı 'wlıdı "a bε

blamin 'ka -a tōa dī. Fē nēn maan 'vī zīē -yēē cī 'nan, blamin cī 'sō wīnun a -wīdī, -kaa -tōa zī, kōō -pei -a 'vī 'nan: «Te blamin 'bli 'e bō fē nēn e 'ka -yee vē -a dīē -a man dī.» ⁸ 'Wī nēn -pei -a 'vī zīē, -a 'bō nēn 'wī 'wīdī "a 'si, ēn e 'plēblē 'sia 'an da -a. -A -nan nēn an 'wī 'wīdī 'tō 'tōdō pēēnōn drēdī 'sia. Fē nēn maan 'vī zīē -yēē cī 'nan, tō nēn -pei "ka "dīē, 'wī 'wīdī 'ka 'plēblē 'silēa 'an da dī. ⁹ Kōō 'e tēdē bē, -pei -le 'plēblē 'ka 'an da dī. Tō zīē -a man bē te 'an 'man yra flu. 'Pian tō nēn -pei 'plēblē "siala 'an da bē, zī e 'bō bē, -a -nan nēn 'wī 'wīdī 'plēblē 'sia 'an da, ¹⁰ ēn an drē min -kadī -a Bali 'lē. 'Wī 'kpa nēn, Bali 'yee -pei -tō wīnun -nōn min lē 'nan -e 'e 'belidī yī. 'Pian -pei zīē yaan 'nōn -ka lē. ¹¹ Fē nēn maan 'vē zīē -yēē cī 'nan, tō nēn -pei 'plēblē 'sia 'an da bē, -a -nan nēn 'wī 'wīdī 'plēblē 'sia 'an da "nyian. Yaan see paa, 'nan 'an -pei -tō wīnun srē ēn yaan -nōn -ka lē. ¹² 'Pian -pei 'bō "fo "bē e ya Bali -le vē -a. ēn -pei -tō wīnun pēēnōn bē, e ya 'saun Bali 'lē, e ya tīglī, ēn e ya 'kpa.

¹³ Fē nēn e cī 'kpa bē, e -kōlaman e min -nōan "ka lē? -Cējē, -pei "cēē min -nōn -ka lē dī. 'Wī 'wīdī 'bē drē. -Pei nēn e cī 'kpa bē, yaa 'si ēn 'yaan see paa 'a, 'nan -e 'yaan 'nōn -ka lē. 'Wīnun zīē -a drēdī 'bē -maan minnūn pēēnōn -yēē -wīdī "cī 'yī.

¹⁴ -Kaa -tōa 'nan, -pei -tō wīnun 'si Bali va. 'Pian 'an 'bō 'gūē, blamin nēn 'maan, ēn an ya 'wī 'wīdī 'lō "le -yee nōan -le 'wī 'zō. ¹⁵ 'An drē wīnun 'ka 'sia 'an 'bō 'va dī. Kōō 'wī nēn an cī "vale 'an dra bē, ma'an 'bē dra dī. 'Pian 'wī nēn -a drēdī 'wī "naan 'an man bē, -a 'bō nēn maan dra. ¹⁶ 'Wī zīē -yēē -kōōnman 'nan, an Bali -le -pei -tō wīnun "siala 'wī "yī "a. Kōō an 'ka "vale 'an 'wī 'wīdī "nēn maan dra zīē -a dra dī. ¹⁷ 'Mēn "cēē 'wī 'wīdī 'bō zīē -a dra 'an yīē man

dɪ. 'Pian 'wɪ 'wɪdɪ 'bɔ nɛn an drɛ -yrɔ "le nɔan -le 'wɪ 'zʊ bɛ -yɛɛ 'ta -tɔa 'an man, ɛn maan dra.

18 Maan -tɔa 'nan, 'an 'bɔ blamin 'gʊɛ, 'wɪ 'yi "drɛdɪ 'ka 'an nyɛn va dɪ. Kɔɔ an ya "vale 'an 'wɪ 'yi "dra, 'pian 'an 'pɛ 'ka 'sɔa -a drɛdɪ -a dɪ. 19 'Wɪ 'yi "nɛn -a -cin cɪ 'an 'ji "le 'an drɛ bɛ, ma'an 'bɛ 'dra dɪ, 'pian 'wɪ 'wɪdɪ "nɛn an 'ka "vale 'an dra dɪɛ -a 'bɔ nɛn maan dra. 20 ɛn -te an 'wɪ zɪɛ -a dra bɛ, yaa -kɔɔnman 'nan, 'mɛn "cɛɛ dra 'an yɪɛ man dɪ. 'Pian 'wɪ 'wɪdɪ 'bɔ nɛn an drɛ -yrɔ "le nɔan -le 'wɪ 'zʊ bɛ -yɛɛ 'ta -tɔa 'an man, ɛn maan dra.

21 'Wɪnun 'bɔ nɛn maan dra zɪɛ, -yɛɛ -maan maan -tɔa 'nan, 'wɪ 'yi "cin a 'an 'ji 'nan 'an drɛ, 'pian mɛɛn "tʊɛ -e 'an 'wɪ 'wɪdɪ "drɛ. 22 'Mɛn ci "nrɔndɪ va bɛ, an Bali -le -pei -tɔ wɪnun "siala 'wɪ tɪgɪ 'a "le 'an 'ta wʊla "da. 23 'Pian 'an drɛ wɪnun -ko -si pee da zia. -Si pee zɪɛ e ya -si nɛn e 'ka "vale Bali -le -pei 'e 'kɔn dɪɛ -a. 'Ta wʊladɪ -si zɪɛ -a da bɛ, -yɛɛ 'an drɛ 'wɪ 'wɪdɪ 'lɔ "le -yee nɔan -le 'wɪ 'zʊ. ɛn an 'wɪ 'wɪdɪ "dra.

24 'Wɪ -dan 'bɛ 'bɔ 'an man. -Tɪ nɛn maan ye -e 'yaan 'sʊ 'wɪ zɪɛ -yrɔ? ɛn -tɪɛ 'an "sia -ka -lɔ? 25 An -ciala Zozi Crizi -va -e 'an -kaa "tɪ Bali muo "fɔ, kɔɔ -yɛɛ 'wɪ zɪɛ -a drɛ.

Maan 'le -sɛanla -a vɪdɪ -a 'nan, 'mɛn ci "nrɔndɪ va bɛ, an drɛ Bali -le -pei -lɔ "le -yee nɔan -le 'wɪ 'zʊ. 'Pian 'an drɛ wɪnun va bɛ, an ya 'wɪ 'wɪdɪ 'lɔ "le -yee nɔan -le 'wɪ 'zʊ.

8

Bali lei 'saun 'bɛ Zozizan "paala

1 'Bɛ nɛn 'gʊɛ, minnun nɛn o drɛ Zozi Crizi -le vɛ -a bɛ, Bali -le tin -tɛdɪ o da 'si o man. 2 Kɔɔ Bali lei

'saun 'bε o "paala. -Yee "wεan 'belidı 'kpa drε -wee vε -a, εn o drε min -tɔwli "a o 'vale Zozi Crizi -a. 'Wı zıε -yee "wεan o 'sɔ 'wı 'wlıdı "le 'plεble 'lɔ, εn -ka -le 'plεble 'ka "nyian o da dı.

³ -Kaa ya blaminnun -a -le "wεan bε, Bali -le -pei 'ka -kɔlale 'wı 'wlıdı "le 'plεble 'sidı -a -kaa da dı. 'Pian Bali -a drε. 'E 'pı 'pa 'sia 'trɛda "le blamin -le 'wı 'zɔ. εn e tin -tε "da blaminnun -le 'wı 'wlıdı "drɛdı man. E -ka 'wı zıε -a -ji. ⁴ Bali 'wı zıε -a drε 'nan -e 'wı nɛn -pei -a 'vı bε 'e drε -cee vε -a. 'Wı zıε -nyrɛn 'nan, -kaa -kɔan "min tıglı 'a Bali 'lε. E ya -kaa nɛn -ka'a 'ta 'wɔla -kaa 'bɔ 'ci 'sɔ wınnun da dı, 'pian -kaa 'ta wɔla 'wı nɛn Bali lei 'saun -a ve bε -a da bε -cee vε -a.

⁵ Fε nɛn maan ve zıε -yεε cı 'nan, minnun nɛn o 'ta wɔla 'o 'bɔ 'ci 'sɔ wınnun da bε, o 'bɔ 'ci 'sɔ wınnun nɛn waa -wεεman. 'Pian minnun nɛn Bali lei 'saun 'bε o "paala bε, 'wı nɛn e "sia Bali lei 'saun 'va bε, -a 'bɔ nɛn waa -wεεman 'nan 'o dra. ⁶ Maan ve 'cεε 'nan, 'ta wɔladı min 'bɔ 'ci 'sɔ wınnun da bε, -a 'le 'srannan "nɛn -kadı -a. 'Pian min nɛn yaa -wεεman 'nan, 'e 'ta wɔla 'wı nɛn Bali lei 'saun -a ve bε -a da bε, 'belidı nɛn ya'a 'nyaan dıε e ya -yee vε -a. εn -fɔdı -trɔɔ a -yee vε -a. ⁷ Min nɛn e 'ta wɔla 'e 'bɔ 'ci 'sɔ wınnun da bε, e ya Bali 'nanmanzan 'a. Kɔɔ ya'a 'ta 'wɔla Bali -le -peinnun da dı. εn 'wı 'kpa, -a san 'ka 'kɔlaman -a drɛdı -a "fo "dı. ⁸ -Yee "wεan minnun nɛn o 'bɔ 'ci 'sɔ wınnun 'bε o "paala bε, wa'a 'kɔlaman -e 'o 'sɔ Bali lε "fo "dı.

⁹ 'Cee vε bε, 'ka 'bɔ 'ci 'sɔ wınnun "cεε 'ka "paala "nyian dı, 'pian Bali lei 'saun nɛn. -Te e ya 'wı 'kpa -a 'nan Bali lei 'saun a 'ka 'lɔ bε, -a -nan nɛn e 'ka "paala. Maan ve 'cεε 'nan, min nɛn Crizi lei 'saun 'ka -yrɔ "dıε, te -a san 'ka Crizi -le vε -a dı. ¹⁰ 'Pian

'cee vε bε, 'ka 'vale Crizi -a ka drε "le min -tɔwli "le 'wɪ 'zɔ. 'Bε nen 'gʊε, 'ka po -le -kəndɪ "le 'srannan "nen -kadɪ -a, ka 'wɪ 'wɪdɪ drε "le "wεan. 'Pian Bali 'ka drε min tɪglɪ 'a 'e 'lε, -yee "wεan Bali lei 'saun 'belidɪ -nɔn 'cεε. ¹¹ Bali 'bε Zozi Crizi wluan -kanɔn 'va. -Yee "wεan kaa nen Bali lei 'saun a 'ka 'lɔ bε, Bali 'bɔ 'belidɪ -nɔan 'ka po nen e -taa "kalε bε -yrε. Kɔɔ ka drε "le min -tɔwli "le 'wɪ 'zɔ 'ka 'vale Bali lei 'saun 'a.

¹² 'An "bʊɪ Zozinɔn, 'wɪ nen Bali lei 'saun -a ve -cεε bε, -a da nen -kaa 'ta wɔla. -Yεε cɪ -kaa da "le fiɛn -le 'wɪ 'zɔ. 'Pian wa'a vɪlε 'nan -kaa 'ta wɔla -kaa 'bɔ 'ci 'sɔ wɪnun da dɪ. ¹³ Kaa -tɔa 'ka 'bɔ 'a 'nan, -te ka 'ta wɔla 'ka 'bɔ 'ci 'sɔ wɪnun da bε, -a 'le 'srannan "nen -kadɪ -a. 'Pian -te ka Bali lei 'saun 'tʊɪ ɛn e 'ka 'bɔ 'ci 'sɔ wɪnun yi -ka bε, 'belidɪ dra 'cee vε -a.

¹⁴ Minnun pεɛnɔn nen Bali lei 'saun o "paala bε, o ya Bali -le 'nɛnnun -a. ¹⁵ Lei nen Bali -a -nɔn 'cεε bε, -a -ci "cεε 'nan, ka ya Bali -le nɔannun nen o "kɫanman Bali lɔ bε waa dɪ. 'Pian -a -ci nen 'nan, ka drε Bali -le 'nɛnnun -a. -Yee "wεan nen -kaa -kɔlamɔn Bali laabʊdɪ -a -kaa "tɪ -baba. ¹⁶ Bali lei 'saun 'bɔ 'bε -cin -tɔa -kaa 'ji 'nan, 'wɪ 'kpa, -kaa ya Bali -le 'nɛnnun -a. ¹⁷ -Yee "wεan -te -kaa ya Bali -le 'nɛnnun -a bε, "yinun nen Bali -tɔ "da 'nan 'e dra 'yee minnun lε bε, -kaa blɪnan a "va. -Kaa blɪnan a "va -kaa 'vale Crizi -a. Kɔɔ 'bε nen 'gʊε, -te -kaa ya -kaa yra yɪnan Crizi -le "wεan bε, e dra 'wɪ 'kpa -a -e Bali 'e 'tɔ -dan -nɔn -cεε -kaa 'vale Crizi -a tʊ -fɔla "da "ji.

Zozinɔn -taa "drεle Bali -le -dan "nen "blɪnɔn 'a

¹⁸ Maan -tɔa 'nan, Bali -le -dan nen -kaa -taa "drεle -a "nen "blɪnɔn 'a bε, e "mlɪan yra yɪdɪ nun pεɛnɔn nen -kaa man tʊ 'gʊε -a -ji bε -a da. ¹⁹ 'Wɪ

'kpa, Bali -le -dan zιε e -taa "dreλε Bali -le 'nennun -le vε -a tv -fōla "da "ji. -Yee "wεan Bali -πε dre fenun pεenōn 'ci 'kla "tra yi zιε -a -pendι -a dι. ²⁰ Kōō Bali -πε dre fenun zιε o ya -nan 'e "tun, εν yi -tv bōa "βε -e o -nan 'e 'nyan. Bali -πε dre fenun 'bō "cεε wεε 'nan 'e dre zi dι, Bali 'bō 'βε 'vι 'nan 'e dre zi. 'Pian Bali 'tō "da 'nan, ²¹ yi -tv bōa "βε, -ka -le 'pleble zιε e "sia o da. Tv zιε -a man βε 'belidι nen Bali -le 'nennun -le vε -a βε, e -kōan -wee vε -a "nyian.

²² -Kaa -tōa 'nan, Bali -πε dre fenun pεenōn βε, o "koe "a -nyannan, εν o ya -trunna "le limōn nen e -fō -srunan βε -yee 'wι 'zv.

²³ 'Pian Bali -πε dre fenun 'bō 'saza "cεε dι, -kaa 'bō "nyian -kaa nen Bali 'yee lei 'saun 'nōn -cεε fe 'tēde -a βε, -kaa ya -trunna -kaa 'ji. -Kaa ya yi nen Bali -kaa dra 'yee 'nennun -a 'e 'va nun βε -a -pennan. Tv zιε -a man βε, -ka -le 'pleble 'ka 'kōan "nyian -kaa da dι.

²⁴ Βε nen 'gυε -kaa 'bli a "da 'nan, -kaa ya -kaa 'sidι 'wι 'ji, 'pian -a -ci 'ka tian 'e bōladι 'wein dι. Kōō -te fe nen min 'bli -a -yρε 'nan yaa 'yι βε, wa'a "nyian -a ve 'nan -a 'bli -a -yρε "dι. Fe nen min -a ye 'e yiε 'a βε ya'a 'kōlaman -e 'e vι 'nan 'e 'bli a -yρε "dι. ²⁵ 'Pian -cee vε βε, fe nen -ka'a ye tian -kaa yiε -a dιε, -a le nen -kaa 'bli a, εν -kaa 'man a 'e -srandι -a man -pendι -a.

²⁶ Bali lei 'saun 'βε -tōa -kaa 'wlu 'wι zιε -a dre dι -a. -Kaa "koe 'ka -kaa da dι, εν zi kō -kaa 'wι tin 'ba Bali le βε, -ka'a tōa dι. -Yee "wεan nen Bali lei 'saun 'bō 'βε -tōa -kaa 'wlu -e 'wι nen blamin 'ka 'kōlaman -a vidι -a dιε 'e vι Bali le. ²⁷ Εν Bali 'bō nen e min ci wι -tōa "βε, 'wι nen Bali lei 'saun ci "vale 'e ve βε, yaa -ci maan. Kōō minnun nen o ci Bali -le vε -a βε, o le

nɛn Bali lei 'saun Bali trv "baa "le zɪ Bali cɪ "va "bɛ -yee 'wɪ 'zʊ.

²⁸ -Kaa -tɔa 'nan, 'wɪ pɛɛnɔn nɛn e bɔa Zozinɔn man bɛ, Bali -a dra -e 'e 'kɔn -wee 'wɪ 'yi "a. Kɔɔ o Bali ye "yi, ɛn e o laabv "le zɪ e cɪ -a 'bɔ 'ci 'sɔ 'a bɛ -yee 'wɪ 'zʊ. ²⁹ Minnun nɛn Bali o 'si "va 'e 'cɛn bɛ, e o 'pla 'e 'cɛn 'nan, o -taa "drɛɛ "le 'e 'pɪ -le 'wɪ 'zʊ. Yaa drɛ zɪɛ 'nan, -e -a 'pɪ 'e 'kɔn "bɔvunun "kaga zɪɛ o yei 'nɛn flin -a. ³⁰ Minnun nɛn Bali o 'pla 'e 'cɛn bɛ, e o laabv. ɛn o 'bɔ nɛn e o laabv bɛ, e o drɛ min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ. ɛn o 'bɔ nɛn e o drɛ min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ bɛ, e 'tɔ -dan nɔn -wlɛ.

Bali -le blamin yɪdɪ "yi "bɛ -a -kɔn "manvɛ "ka "dɪ

³¹ 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ e ya "le 'e -kaa "koe "tɔ -kaa da. Kɔɔ -te Bali a -kaa va zia bɛ, min 'e 'ci "paa -kaa man, 'pian ya'a -kɔlaman 'wɪ 'tʊ drɛdɪ -a -cɛɛ "fo "dɪ.

³² Bali 'ka 'e 'pɪ 'tʊɪɛ 'e "tun "dɪ, yaa -nɔn 'sraga bʊvɛ -a -kaa pɛɛnɔn man. -Yee "wɛan e 'wɪ "yi pɛɛnɔn dra -cɛɛ -kaa 'vale -a -pɪ -a. ³³ Minnun nɛn Bali o 'si "va 'nan 'o 'kɔn 'yee vɛ -a bɛ, min -tʊ 'ka 'kɔlaman 'wɪ 'tɔdɪ -a o man dɪ. Kɔɔ Bali o drɛ min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ.

³⁴ 'Wɪ 'kpa nɛn, min -tʊ 'ka 'kɔlaman tin -tɛdɪ -a o da dɪ. Kɔɔ Zozi Crizi -ka -wee "wɛan. ɛn "nyian bɛ, e wluan -kanɔn 'va, ɛn e ya Bali -pɛ "yi "da 'nan te e Bali trv "baa -kaa Zozinɔn 'le 'wɪ man.

³⁵ Crizi -le -kaa yɪdɪ "yi zɪɛ, -mɛ 'bɛ -kɔlaman -kaa 'sidɪ -a -a -sru? -Te e ya yɪdɪ -a oo, ya'a 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "fo "dɪ. ɛn -te e ya "klandɪ -a oo, ya'a 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "fo "dɪ. ɛn -te e ya 'tɛ 'padɪ min da -a oo, ya'a 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "fo "dɪ. ɛn -te e ya dra -tɛdɪ -a oo, ya'a 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "fo "dɪ. ɛn -te e ya 'yalɛ -tɛdɪ -a oo, ya'a 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "fo "dɪ. ɛn -te e ya

'wɪ bədɪ min man -a oo, ya'a 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "fo "dɪ. En -te e ya -kadɪ -a oo, ya'a 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "fo "dɪ. ³⁶Wɪnun zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'e 'cɛn. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Kv drɛ 'yie vɛ -a -le "wɛan

tɔ -tɔdɔ pɛɛnɔn man bɛ,

'kɔ 'ta a 'e "fluladɪ -ka ɛ.

En minnun 'kɔ "siala 'blanun nɛn o ya -tɛvɛ -a bɛ waa.»

³⁷ 'Pian 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a -ji bɛ, maan ve 'cɛɛ 'nan, -kaa wulo bɔala "va. Bali nɛn e -kaa 'yɪ "yi "bɛ, -yɛɛ dra -e -kaa wulo 'e bɔla "va. ³⁸ Maan -tɔa 'kpa tɪglɪ 'nan, fɛ -tɔ 'ka 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -yɛɛ yɪdɪ "yi -sru "dɪ. -Te e ya -kadɪ -a oo, ɛn -te e ya 'belidɪ -a oo, -a -tɔ 'ka 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "dɪ. -Te e ya Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ waa oo, ɛn -te e ya lei -wɪdɪnɔn -a oo, -a -tɔ 'ka 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "dɪ. -Te e ya tɔ 'gɔvɛ -a -ji fɛnɔn -a oo, ɛn te e ya tɔ nɛn e -taa "bɛ -a -ji fɛnɔn -a oo, -a -tɔ 'ka 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "dɪ. -Te e ya fɛnɔn nɛn o min "paala bɛ waa oo, -a -tɔ 'ka 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "dɪ.

³⁹ 'O 'kɔn laji oo, ɛn 'o 'kɔn 'trɛda oo, wa'a 'kɔlaman -e 'o -kaa 'si -a -sru "dɪ. 'Wɪ 'kpa nɛn, Bali -pɛ drɛ fɛ -tɔ 'ka 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si Bali -le blamin yɪdɪ "yi -sru "dɪ. Yɪdɪ "yi zɪɛ Bali ciɪla -kaa san Zozi Crizi -va ɛn yaa -ci kɔɔn -cɛɛ.

9

Izrael 'nɔn -mienun Bali -le 'yi "fɔla 'o "trɛɛn -sru

¹ 'Wɪ nɛn an "ta -a ve 'gɔvɛ, Crizi -a -tɔa 'nan 'wɪ tɪglɪ nɛn. 'Wɪlu "cɛɛ maan -sɛan "dɪ. Bali lei 'saun -a -tɔa "nyian 'nan 'wɪ 'kpa nɛn, ɛn 'mɛn 'ci "nrɔndɪ 'ka tin

tεa 'an da "fo "di. ²-Te 'an 'ci nrōn 'an "bυ Izraēl 'nōn da βε, an 'ta dra -trōdrō, εν 'wι "naan 'an man. ³-Yee "wεan "te 'mēn 'sidι Crizi man -kōlaman paan -a drēdι -a -e 'an "bυ Izraēl 'nōn 'o 'si 'wι 'ji βε, "te maan wεε 'nan Bali 'e 'an 'si Crizi man -kōōbli.

⁴'Ka 'ci "nrōn 'wι nēn Bali -a drε Izraēl 'nōn lε βε -a da! Bali o drε 'yee 'nēnnun -a. En e 'tō -dan nōn -wlε. En e -tō 'e wei da -wlε 'nan, -si a 'e 'lε 'sōdι -wlε -e 'o -pli 'e man. En e 'yee -pei -tō winun -nōn -wlε. En zι kō 'wee 'pan βε, yaa 'vι -wlε. En e -tō 'e wei da -wlε 'nan, 'e o "sia 'wι 'ji. ⁵En o tranun nēn 'li βε, -wεε cι Bali -le min -dandannun -a. En "nyian βε Crizi nēn min 'sizan 'wι 'ji -a βε, o va nēn waa -ya blamin -a. Bali nēn e ya fε pεēnōn da βε, 'tō -dan 'e 'kōn -yee vε -a 'wι nēn yaa drε zιε -a man 'li 'trilii. Amēn!

-Tnun 'bε cι Bali -le minnun tighl 'a?

⁶'Wι nēn Bali -tō "da Izraēl 'nōn lε zιε -a "nēn "fυ 'e "tun? -Cεjε -a "nēn 'ka 'fo 'e "tun "di. -A -cin 'e 'kōn 'ka 'ji 'nan, Izraēl 'nōn pεēnōn "cεε cι Bali -le minnun -a dι. ⁷O ya Abraam kludanōn 'a. 'Bε a zι, 'pian o pεēnōn "cεε cι Abraam -le 'nēnnun nēn Bali -a 'vι βε waa dι. Kōō Bali -a 'vι Abraam lε 'nan: «'I 'pι Izak 'bε -taa 'i kludanōn 'yalε.» ⁸'Wι zιε yaa -kōōnman -cεε 'nan, 'nēnnun nēn Abraam o -ya 'e 'pōn -ji βε, o pεēnōn "cεε cι Bali -le 'nēnnun -a dι. 'Pian 'nēnnun nēn e o -ya 'wι nēn Bali -a 'vι βε -a da βε, -wεε cι 'o "nrōndι "le Abraam kludanōn 'le 'wι 'zυ. ⁹Kōō 'wι nēn Bali -a 'vι Abraam lε βε, -nyren 'gυ. E 'nan: «Lε pee, tυ 'bō 'lein 'gυε -a man βε, "mēn vīnan 'an 'ta βε, te 'i nan Sara 'nēn 'klōnmōn -ya.»

¹⁰En "nyian βε, 'wι nēn e drε Rebeka -le vε -a βε, 'ka 'ci "nrōn "da. 'O 'vale 'kυ tra Izak -a 'o 'pōn 'si. ¹¹⁻¹²Tυ nēn te wa'a tian 'nēnnun 'bō yra ylε dιε, εν

Bali -a 'vɪ Rebeka ɛ 'nan: «'Nɛn ceje 'bɛ -taa "drɛɛ 'e -suannɛn 'suzan 'a.» Tɔ nɛn Bali 'wɪ zɪɛ -a ve Rebeka ɛ bɛ, te 'nɛnnun 'bɔ 'ka tian 'wɪ 'wɪdɪ "tɔwɪ "drɛɛ dɪ, ɛn wa'a tian 'wɪ 'yi "tɔwɪ "drɛɛ dɪ. 'Wɪ zɪɛ yaa -kɔɔnman -cɛɛ 'nan, Bali 'ka min sia "va 'yee vɛ -a 'e drɛ wɪnun man dɪ. 'Pian Bali min "sia "va "le zɪ e cɪ "va "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. ¹³'Wɪ 'kpa nɛn, 'wɪ zɪɛ -yɛɛ dra. Kɔɔ e ya 'crɛn -tɛdɪ 'nan: «An Zago 'yɪ 'yi, ɛn an 'nan Ezo man.»

¹⁴'Wɪ nɛn an "sia -a vɪnan zɪɛ, -a -ci nɛn 'nan Bali 'ka 'wɪ 'dra 'e 'nɔan da dɔv? -Cɛjɛ, -njɛɛ dɪ. ¹⁵'Pian 'wɪ nɛn Bali -a 'vɪ Moizi ɛ bɛ, 'ka 'ci "nrɔn "da "tɔ. Yaa 'vɪ -yrɛ 'nan:

«Min nɛn an cɪ "vale 'an nyrinda "sia bɛ,
-a san nɛn maan nyrinda "sia.

ɛn min nɛn an cɪ "vale 'an "paa "va "bɛ,
-a san va nɛn an "paa.»

¹⁶-Yee "wɛan Bali -le min nyrinda 'sidɪ 'lee -yee 'padɪ min va bɛ, ya'a 'sia min 'bɔ 'va dɪ. ɛn e 'ka 'nan min -a -wɛɛman 'e 'bɔ 'le 'plɛblɛ 'a dɪ. 'Pian e "sia Bali 'bɔ nɛn min nyrinda -sɛan "da "bɛ -a va.

¹⁷ɛn "nyian bɛ, 'ka 'ci "nrɔn 'wɪ nɛn Bali -a 'vɪ Ezipti mingɔnnɛn nɛn waa laabo Faraɔn bɛ -yrɛ "bɛ -a da. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Mɛin drɛ mingɔnnɛn -a,

'nan 'yie "wɛan

-e minnun 'o 'mɛn 'plɛblɛ 'ci yɪ,

-e 'waan 'tɔ fuilaman

'trɛda 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji.»

¹⁸'Wɪnun zɪɛ -wɛɛ -kɔɔnman 'nan, min nɛn Bali -a "vale 'e nyrinda "sia bɛ, -a san nɛn yaa nyrinda "sia. ɛn min nɛn Bali -a "vale 'e 'bli da -tɔa 'plɛblɛ -e 'e vɪɛ 'e 'wɪ 'ci man dɪɛ, -a san ɛ nɛn yaa dra.

19 -A -mienan blamin -kōlaman -a laabōdī -a 'nan: «-Te 'bε -a zιε, -mε "le "wεan nεn Bali 'wι "nεn -kōnman min le "mεn? Kōō min -tυ 'ka 'kōlaman -sa -fōdī -a Bali 'nεan dι.» ²⁰ E ya "le 'an laabυ 'nan: «-Tι nεn blamin -a, εn e -sa -fōa Bali 'nεan?» Kōō blamin a Bali -pε drε fε "tun "a. εn -pε drε fε 'ka 'kōlaman -e 'e 'wι 'tō 'e drεzan man dι. ²¹ -Kaa -tōa 'wein 'nan, -pō nεn -pō -tōzan cι "vale 'e -tōa "bε, -a 'bō nεn yaa -tōa. Yaa -mie -tōa "bε, wεε bōala 'ji min "fli yaa cin yunan, εn yaa -mie -tōa "bε, 'o ya fεnun tre -ji vε -a. Zi blamin cι Bali lō zιε.

²² -Yee "wεan, -te Bali a "va 'nan 'e 'yee nyran -blīdī -ci -kōnman -e minnun 'o 'yee 'plεble 'ci yι bε, -a -nōan da nεn. 'Pian minnun 'bō nεn o cι paan "le 'nan Bali 'e nyran -blī o va -e 'e o -nan -nyan zιε, Bali 'e 'man -sran o va. ²³ Bali 'wι zιε -a drε min peenun nεn e ya "vale 'e o nyrinta "sia bε -wee "wεan. Minnun zιε e 'o 'si "va 'e 'cεn 'nan -e 'o 'yee -dan cι yι.

²⁴ -Kaa 'bō Zozinōn nεn, εn -kaa ya 'lēglōn 'tōdυ -ji 'nōn 'a. Bali 'ka min laabōlē Zuif 'nōn 'saza 'va dι. ²⁵ 'Wι zιε Bali 'lewei vιzan -tυ a 'li waa laabo Oze, yaa 'vι -a -nan 'mōn. Kōō yaa crεn -tε Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Minnun nεn o 'ka 'e 'cεn 'mεn minnun -a dιε,
an -taa "o laabōlē 'mεn minnun.

εn 'lēglōn nεn

ma'an yιε "yi 'e 'cεn dιε,

an -taa -a laabōlē 'an 'ci 'sō 'lēglōn.

²⁶ εn "nyian bε, minnun nεn

maan 'vι -wιε 'nan,

ka 'ka 'mεn minnun -a dιε,

'o 'tō -taa "kōnlε Bali nεn

-a yιε -a "man "bε,

-yee 'nennun.»

²⁷ 'Pian Izrael 'nōn 'bō 'le vε -a bε, Bali 'lewei vιzan -tυ nεn 'li waa laabo Ezai bε e 'wι 'tυ 'vι -a -nan 'mōn. Kōō yaa cρen -tε Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«-Te Izrael 'nōn a "kaga

"le 'nan jemie man nyrεn -le 'wι 'zυ oo,

o va min "nεn

"wennεn "cε "nεn

Bali -a "sia 'wι 'ji.

²⁸ 'Wι nεn Minsan -a 'vι 'nan

'e dra 'trεda bε,

yaa 'le sōōman "fo,

εn yaa dra tada.»

²⁹ εn Ezai -a 'vι "nyian 'e 'cεn 'nan:

«"Te 'e 'kōn 'nan

'plεble pεεnōn 'san Bali 'ka -kaa klu "wennεn 'tυlε

'trεda dιε,

"te -kaa -nan -nyan "le 'fla nεn

waa laabo Sodōm bε -yee 'wι 'zυ,

εn "te -kaa -nan -nyan "le 'fla nεn

waa laabo Gomōr bε -yee 'wι 'zυ.»

Yi -teradi Zozi Crizi da man nεn Bali min "siala 'e 'le min tighi 'a

³⁰ 'Wι nεn an "sia -a vιnan zιε, -a 'le 'srannan "nεn 'nōn? -Nyrεn 'nan, minnun nεn o 'ka Izrael 'nōn 'a dι, εn o 'ka -a -wεεnan 'nan, 'o -kōan "min tighi 'a Bali 'le dιε, Bali o "siala min tighi 'a 'e 'le -wee yi -teradi

'e da man. ³¹ 'Pian Izrael 'nōn 'bō nεn waa wεε 'kpa tighi 'nan, 'ta wυladι -pei -tō winun da 'o 'bō 'le 'plεble 'a nεn 'o -kōan "min tighi 'a Bali 'le bε, wa'a bōlε -ji dι.

³² -Mε "le "wεan nεn Izrael 'nōn 'ka bōlε -ji dι? Fε -le "wεan nεn wa'a bōlε -ji dιε, -yεε cι 'nan, -wee -kōndι "min tighi 'a Bali 'le bε, wa'a -wεεlε 'nan 'e 'si 'wee

yi -teradı Bali da va dı. 'Pian waa wεε 'nan, 'o -kəan
 "min tıgı 'a Bali 'le 'ta wɔladı -pei -tə wınum da 'o 'bə
 'le 'pleble 'a. -Yee "wεan o srəen -wi -kələ nen e min
 -tiala bε -a man. -Kələ zıε Crızı nen. ³³ 'Wı zıε e ya 'e
 'crən -tədı Bali -le 'fluba 'ji 'e 'cən. Kəə e ya 'e 'crən
 -tədı 'nan:

«Bali "e 'nan,

an -kələ -tə 'pla Zeruzalem.

-Kələ zıε minnun srəen -wia "man,

ən e minnun -tiala.

Min oo min nen

e yi -tera -kələ zıε -a da bε,

-a -pε 'ka 'səanla 'e "tun "dı.»

10

¹ 'An "bυı Zozınən, 'an 'nanman wı a -təwlı, ən 'wı
 nen maan laabo Bali lə Zuif 'nən 'le vε -a bε e ya -
 təwlı. 'Wı zıε -nyrən 'nan Bali 'e Zuif 'nən 'si 'wı 'ji.

² 'Wı 'kpa, maan ve o man 'nan, o ya 'o kəaladı Bali
 man 'kpa tıgı. 'Pian wa'a 'wı 'tədı paa "va "dı. ³ Kəə
 'wı nen Bali -a drε 'nan -e 'e blamin 'sia min tıgı 'a 'e
 'le bε, wεε -fəla 'o "trəen -sru. 'Wı zıε wa'a -ci maan
 "fo "dı, ən waa -wεεman tian 'nan 'o dra 'o 'bə 'le
 'pleble 'a -e 'o -kən min tıgı 'a Bali 'le. ⁴ 'Pian -kaa
 -təa 'nan, 'ta wɔladı -pei -tə wınum da -e Bali 'e min
 'sia min tıgı 'a 'e 'le bε, Crızı -a yi -ka. E Bali -le -pei
 -tə wınum 'le səə, -yee "wεan 'bε nen 'gυε, yi -teradı
 Crızı 'bə da man nen Bali min "siala 'e 'le min tıgı
 'a.

⁵ 'Wı nen Moizi -a 'vı bε, 'ka 'ci "nrən "da "tə! 'Ta
 wɔladı -pei -tə wınum da -e Bali 'e min 'sia min tıgı
 'a 'e 'le bε, Moizi -a 'wı crən -tε. Yaa crən -tε 'nan:

«Min nen e 'ta 'wəla -pei -tə wınum da,

ən ya'a -a -təwlı "cε "srεε dıε,

e 'belidı ye.»

⁶ En min -tɔdɔ pɛɛnɔn nɛn Bali o 'sia 'e 'le min tıglı
'a 'wee yi -teradı 'e da man bɛ, -wee vɛ a "yi. Kɔɔ
Moizi -a crɛn -tɛ "nyian 'nan:

«Te 'i 'ci "nrɔn 'nan,
-tɛ -taa "kɔlɛ laji
-e 'e 'ta min 'sizan 'wɪ 'ji -a dı?»

⁷ «En te 'i 'ci "nrɔn "nyian 'nan,
-tɛ -taa "kɔlɛ -yremo fla
-e 'e min 'sizan 'wɪ 'ji wluan -kanɔn 'va dı?»

⁸ 'Pian -wee vɛ nɛn 'gɔ. E ya 'e 'crɛn -tɛdı 'nan:
«Bali wei a 'e -plidı 'ka man -kogo.
E ya 'ka 'bɔ 'le,
ɛn e ya 'ka souba ji.»

'Wɪ zɪɛ e ya yi -teradı Bali da 'wɪ nɛn kɔa ve 'cɛɛ
bɛ -a. ⁹ -Nyɛn 'nan, min oo min nɛn yaa ve 'e 'le
'nan, Zozi a Minsan -a, ɛn e yi -tɛala "da 'nan, Bali
-a wluan -kanɔn 'va bɛ, min zɪɛ Bali -taa -a 'silɛ 'wɪ
'ji. ¹⁰ Kɔɔ -te min yi -tɛala Crizi da 'e 'bli pɛɛnɔn 'a, ɛn
yaa ve 'e 'le 'nan, -yɛɛ cɪ Minsan -a bɛ, min zɪɛ Bali
-taa -a 'silɛa min tıglı 'a 'e 'le, ɛn yaa "sia 'wɪ 'ji. ¹¹ 'Wɪ
zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdı Bali -le 'fluba 'ji. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn
-tɛdı 'nan:

«Min oo min nɛn
e yi -tɛra Minsan da bɛ,
-a -pɛ 'ka 'sɛanla 'e "tun "dı.»

¹² 'Wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdı zɪɛ e ya blamin -tɔdɔ
pɛɛnɔn 'le vɛ -a. -Te min a Zuif min -a oo, ɛn -te
min a 'leɣlɔn 'pee -ji min -a oo, o san a -tɔwli. En e
"yi "dra min -tɔdɔ pɛɛnɔn nɛn waa trɔ "baa bɛ -wɫɛ.

¹³ Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdı 'nan:
«Min oo min nɛn
e Minsan trɔ "baa bɛ,

Bali -taa -a 'sile 'wɪ 'ji.»

Izraēl 'nən 'le toba wei "ka "di

¹⁴ -Kaa -təa 'nan, -te minnun 'ka yi tɛala Minsan da dɛ, wa'a -kəlaman -e 'o trɔ 'ba dɪ. ɛn -te minnun 'ka Minsan -le 'wɪ manɛ dɛ, wa'a -kəlaman -e 'o yi -tɛra "da "dɪ. ɛn -kaa -təa "nyian 'nan, -te min 'ka Minsan -le 'wɪ vɪɛ minnun lɛ dɛ, wa'a -kəlaman -e 'o man dɪ. ¹⁵ ɛn min -tɔ "ka -e 'e Minsan -le 'wɪ vɪ minnun lɛ, te Minsan 'ka -a 'pale -sia dɪ. 'Pian 'wɪ zɪɛ Bali -a drɛ Izraēl 'nən "le "lɛ. 'Wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'e 'crɛn bɛ, -a da wɪ 'bɛ drɛ -wee vɛ -a. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«E drɛ 'wɪ "yi "a,

ɛn minnun nɛn

o 'wɪ 'nənnən vɛ bɛ o -ta.»

¹⁶ 'Pian Izraēl 'nən "kaga 'ka 'ta wɔləa 'wɪ 'nənnən zɪɛ -a da dɪ. 'Wɪ 'bɔ nɛn waa drɛ zɪɛ Bali 'lewei vɪzan Ezai nɛn 'li bɛ yaa 'vɪ -a -nan 'mən. Kɔɔ yaa crɛn -tɛ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Minsan, min "kaga 'ka yi -tɛləa 'yie 'wɪ nɛn

kɔa 'vɪ bɛ -a da dɪ.»

¹⁷ Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, yi -tɛradɪ Bali da bɛ -a pou 'sia 'wɪ nɛn min -a maan "bɛ -a va. ɛn 'wɪ zɪɛ 'wɪ 'pee "cɛɛ dɪ, Crizi -le 'wɪ nɛn.

¹⁸ -Yee "wɛan maan laabo "mɛn 'nan, 'wɪ zɪɛ -a 'bɔ nɛn Izraēl 'nən 'ka "o "manɛ dɔv? -Cɛjɛ, -njɛɛ dɪ. Waa 'man -goezee. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Minsan -le 'pasianən 'kɔ

'trɛda fɛ pɛɛnən 'nan,

ɛn o wei fuilaman 'trɛda "fo.»

19 -Te 'bε "cεε dιε, 'wι nen waa 'man bε -a 'bɔ nen wa'a -ci manlε dʊʊ? -Cεjε, -njεε dι. Waa -ci 'man -goezee. Moizi -wee 'wι 'vι 'e 'cεn. Kɔɔ yaa cren -tε o man 'nan:

«Bali "e 'nan,
an -taa -a drεlε
-e 'ka man bʊ minnun nen
wa'a 'kɔan paan 'mεn minnun -a dιε o va.
En an -taa 'bli 'fɔlε 'ka 'ji minnun nen
wa'a paan 'an 'tɔa dιε o man.»

20 En Ezai "e 'wι zιε -a 'vι "nyian. Kɔɔ yaa cren -tε 'nan:

«Bali "e 'nan,
minnun nen o 'ka paan 'an -wεenan dιε waan 'yι.
En minnun nen
wa'a -wεεlε paan 'nan
'waan -tɔa "dιε,
'an 'fli kɔɔn -wlε.»

21 'Pian Ezai -a 'vι Izrael 'nɔn 'le vε -a 'nan:

«Bali "e 'nan,
'an 'pε -fɔ 'e 'sʊdι "ji minnun nen
o "trɔen "yuyu "taan,
te waan wei fuimlan 'nan bε -wlε.»

11

Bali 'ka 'e yιε 'silε 'yee minnun Izrael 'nɔn 'va dι

1 -Yee "wεan maan laabo "mεn 'nan, Bali 'e 'pε 'si Izrael 'nɔn -sru 'nan o 'ka "nyian 'yee minnun -a dʊʊ? -Cεjε, e 'ka zι "fo "dι. Kɔɔ 'an 'bɔ 'gʊε, Izrael min nen 'maan, εn Abraam 'bε cι 'an tra -a. Waan 'ya Benzamen kluda. ² Bali 'ka 'e 'pε 'silε Izrael 'nɔn nen e o 'si "va 'e 'cεn bε o -sru 'nan o 'ka "nyian 'yee minnun -a dι. 'Wι nen 'e 'cɛn -tεdι Bali -le 'fluba 'ji 'nan, Eli Izrael 'nɔn man wι 'pla Bali lε bε, 'ka 'ci "nrɔn "da. ³ 'Wι nen Eli -a 'vι bε -nyɛn 'nan:

«Minsan,
 Izrael 'nən 'i 'lewei vɪnən tɛɛ,
 ɛn fɛnan pɛɛnən nɛn minnun 'sraga 'bɔ 'yɪɛ bɛ,
 waa -nan wii.

'An 'tɔwli 'mɛn 'fɔ 'i 'lewei vɪzan -a
 ɛn o ya -a -wɛɛnan 'nan 'waan -tɛa.»

⁴ -Mɛ "wɪ nɛn Bali -a 'vɪ Eli lɛ? Yaa 'vɪ -yrɛ 'nan:
 «An minnun 'si "va -kpi 'sɔravli (7.000) 'mɛn vɛ -a.
 Minnun zɪɛ wa'a 'o "pɔ -sɔɔnlɛa yɪba "min nɛn
 waa laabo Baal bɛ -a wlu -e 'o bɔ dɪ.»

⁵ -A -tɔwli "nɛn "nyian tian cɛɛɣv yɪ -a. Bali "yɪ drɛ
 Izrael 'nən lɛ, ɛn e min "nɛn "wɛnnɛn "cɛ 'si "va 'yɛɛ
 vɛ -a. ⁶ E 'ka 'nan o drɛ wɪnun man nɛn Bali "yɪ zɪɛ
 -a drɛ dɪ. -Te 'e 'kɔn 'nan o drɛ wɪnun man nɛn bɛ,
 "te maan ve 'nan Bali -le "yɪ zɪɛ "yɪ "cɛɛ dɪ.

⁷ 'Wɪ nɛn an "sia -a vɪnan zɪɛ, -a 'le 'srannan "nɛn
 'nan, fɛ nɛn Izrael 'nən cɪ -a -wɛɛnan bɛ, o pɛɛnən 'ka
 -a yɪɛ dɪ. Minnun nɛn Bali o 'si "va o yei "bɛ -wɛɛ 'yɪ,
 'pian min -mienun -le vɛ bɛ Bali o 'bli 'ta -tɔ 'pleblɛ
 -e 'o vɪɛ 'o 'wɪ 'wɪ man dɪ. ⁸ 'Wɪ zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ
 Bali -le 'fluba 'ji. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Bali yɪ -fɔla o da 'nan
 -e 'o vɪɛ 'o 'wɪ 'tɔ dɪ,
 ɛn -e 'o vɪɛ 'o fɛnan yɪ dɪ,
 ɛn -e 'o vɪɛ 'o 'wɪ man dɪ.
 E ya zɪɛ -trilii cɛɛɣv yɪ -a.»

⁹ 'Wɪ 'tɔwli zɪɛ mingɔnnɛn David nɛn 'li bɛ, "e 'vɪ
 'nan, e bɔa "o man "nyian. Kɔɔ yaa crɛn -tɛ 'nan:

«-Wee "fɛdɪ drɛdɪ bɛ,
 'e drɛ "le 'nan san nɛn
 waa nyɛn 'o 'bɔ 'fli lɛ -e 'e o 'kun.
 ɛn 'e drɛ "le 'nan "se "nɛn
 waa -tin 'o 'bɔ 'fli lɛ -e 'e o 'kun.
 ɛn "nyian bɛ 'e o 'si Bali man -kɔɔbli,

-e Bali 'e 'wɪ 'nɛn -kɔɔn -wɛ.

¹⁰ Bali 'e o yɪɛ 'wi

-e 'o vɪɛ 'o fɛnan yɪ dɪ.

ɛn 'o 'fɔ nɔan -a 'li 'trɪlii.»

Zozinɔn nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, Paul 'wɪ 'pla -wɛ

¹¹ Maan laabo "mɛn 'nan, 'wɪnɔn nɛn an "sia -a vɪnan zɪɛ, -a -ci nɛn 'nan, Bali 'e 'pɛ 'si Izraɛl 'nɔn -sru 'li "fo "le vɛ -a? -Cɛjɛ, -njɛɛ "fo "dɪ. 'Pian -wee "trɔɛn "yuyɪ 'tandɪ -le "wɛan nɛn Bali 'lɛglɔn 'pɛɛ -ji minnɔn 'si 'wɪ 'ji. Yaa drɛ zɪɛ 'nan -e Izraɛl 'nɔn 'o man -wɛɛ man bɔdɪ -a 'nan Bali 'e 'o 'sia min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ. ¹² -Kaa ye 'nan, Izraɛl 'nɔn 'le "trɔɛn "yuyɪ nɛn waa 'tan bɛ, -yɛɛ "yɪ -dan drɛ 'trɛda 'nɔn pɛɛnɔn lɛ. ɛn -wee 'sidɪ Bali man 'bɔ zɪɛ, e "yɪ -dan drɛ minnɔn nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ -wɛ. -Yɛɛ "wɛan tɔ nɛn Izraɛl 'nɔn pɛɛnɔn -fɔa Zozi 'va bɛ, "yɪ zɪɛ e -ciala "da min -tɔdɔ pɛɛnɔn 'le vɛ -a.

¹³ 'Ka pɛɛnɔn nɛn ka 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, maan ve 'cɛɛ 'nan, Zozi 'an drɛ 'yɛɛ 'pa 'siazan -a 'ka 'va zɪa. 'Wɪ zɪɛ yaan 'ci "nranman 'kpa tɪglɪ. ¹⁴ Kɔɔ -a -cin a 'an 'ji 'nan, 'cɛɛ drɛdɪ min tɪglɪ 'a Bali 'lɛ 'le "wɛan bɛ, man bɔdɪ -wɪamlan 'an "bɔɪ Zuif 'nɔn 'ji, -e 'o man -wɛɛdɪ 'sia 'nan Bali 'e 'o 'sia min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ. 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ -maan 'lɔɔ -e 'an -kɔla o "fli yaa 'sidɪ -a 'wɪ 'ji. ¹⁵ -Kaa -tɔa 'nan, tɔ nɛn Bali 'e 'pɛ 'si Izraɛl 'nɔn -sru "bɛ, -a -nan nɛn e -si 'lɛ 'sɔ ɛn 'o 'vale 'trɛda min -tɔdɔ pɛɛnɔn 'a o yɛɪ "sɛn 'e cin va. -Yɛɛ "wɛan tɔ nɛn Bali o -sɛan "nyian 'e 'va bɛ, 'wɪ nɛn e -ciala "da "bɛ e dra. 'Wɪ 'kpa, yɪ zɪɛ -a da bɛ minnɔn nɛn o kaa bɛ o wuanla -kanɔn 'va.

¹⁶ E ya "le 'an 'wɪ -kɔɔn "man wɪ -tɔ vɪ 'cɛɛ. -Te fɛ -tɔ a ɛn waa tɛdɛ -nɔn Bali lɛ bɛ, fɛ zɪɛ -a pɛɛnɔn dra

'saun Bali 'lɛ. -A -tɔwli "nɛn "nyian 'gɔ. Yiba "nɛn -a pou a Bali -le vɛ -a bɛ, te -a pɛɛnɔn drɛ Bali -le vɛ -a.

17 Izraɛl 'nɔn a "le yiba nɛn waa pɛ -mie cɛɛn "da "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. ɛn 'ka 'bɔ nɛn ka 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, 'cɛɛ cɪ "le 'nan plɔ -ji yiba "pɛnɔn nɛn waa -tɔɔ yiba "pɛnɔn zɪɛ o "pa 'ji bɛ -wee 'wɪ 'zɔ. 'Bɛ nɛn 'gɔvɛ 'cee 'plɛblɛ "sia yiba 'bɔ pou ji.

18 -Yee "wɛan te 'ka 'fli 'sia 'nan ka "yi "mlian yiba "pɛnɔn nɛn ka ya o "pa 'ji bɛ o da dɪ! -Te 'wɪ zɪɛ -a -cin nɛn 'ka 'ji bɛ, e ya "le 'an vɪ 'cɛɛ 'nan, cɛɛ "cɛɛ cɪ 'ka 'tɔdɪ yiba "pou wlu dɪ, 'pian -yɛɛ cɪ 'e 'tɔdɪ 'ka 'wlu. 19 ɛn -a -mie dra bɛ, kaa ve 'nan: «'wɪ zɪɛ e ya 'wɪ 'kpa -a. 'Pian Bali yiba "pɛnɔn zɪ o cɛɛn "da 'nan -e 'kɔ drɛ o "pa 'ji 'nɔn 'a.» 20 Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'wɪ 'kpa nɛn kaa 'vɪ. 'Pian -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, wa'a yi -tɛlɛa Bali da dɪ, -yee "wɛan nɛn e o 'si 'nan. ɛn 'cee yi -tɛradɪ Bali man nɛn ka drɛ o "pa 'ji 'nɔn 'a. -Yee "wɛan te 'ka 'fli 'sia 'nan ka "yi "mlian o da dɪ, 'pian 'ka "klan Bali lɔ! 21 Kɔɔ Zuif 'nɔn 'bɔ nɛn o cɪ Bali -le minnɔn wɛlɛ tɪglɪ 'a bɛ, Bali 'ka o 'tɔvɛ 'e "tun "dɪ. -Yee "wɛan -te kaa drɛ "le -wee 'wɪ 'zɔ bɛ, ya'a 'ka 'tɔvɛ 'e "tun "fo "dɪ.

22 'wɪ nɛn an "sia -a vɪnan 'gɔvɛ -a da bɛ, 'ka Bali -le "yi "nanjɛn -tɔ! ɛn 'ka -yee 'wɪ 'tɔndɔn -nanjɛn -tɔ! Bali -a kɔɔn minnɔn nɛn o 'si -a -sru "bɛ -wɛlɛ 'nan 'yee 'wɪ a 'tɔndɔn, ɛn e "yi drɛ 'cɛɛ. 'Ka 'fɔ -yee "yi zɪɛ -a -sru, -te bɛ "cɛɛ dɪɛ, 'ka 'bɔ "nyian Bali "cee 'si wo -nan "le zɪ yaa drɛ yiba "pɛ tɛdɛnɔn lɛ bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. 23 ɛn Izraɛl 'nɔn 'bɔ 'le vɛ bɛ, -te -wee "trɔɛn "yuyɪ zɪɛ o 'si -a 'tandɪ man ɛn o yi -tɛradɪ 'sia Zozi da bɛ, Bali o -tɔa 'o "pa 'ji "nyian. Kɔɔ Bali a 'plɛblɛ -e 'e 'wɪ zɪɛ -a drɛ. 24 -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, ka ya "le 'nan plɔ -ji yiba "pɛnɔn nɛn Bali o cɛɛn ɛn e o

tɔɔ 'yee yiba 'kpa da bɛ -wee 'wɪ 'zʊ. 'Pian -kaa -tɔɔ
 'wein 'nan 'wɪ zɪɛ -njɛɛ wa'a dra dɪ. ɛn Izraɛl 'nɔn 'bɔ
 nɛn -yee yiba 'kpa pɛnɔn -a bɛ, -te Bali o tɔɔ 'o "pa
 'ji yiba 'kpa da bɛ, -a -nɔn da nɛn.

*Bali a "va 'nan 'yee "yi 'e drɛ 'trɛda minnɔn pɛɛnɔn
 'le vɛ -a*

²⁵ 'An "bʊɪ Zozinɔn, 'wɪ nɛn -a -ci a 'e yɔɔdɪ min-
 nun man bɛ, an ya "vale "ka -ci man. Kɔɔ an 'ka
 "vale 'ka 'fli see "paa -e 'wɪ 'pee -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'wɪ
 zɪɛ -a da dɪ. 'Wɪ zɪɛ -nyrɛn 'nan, Izraɛl 'nɔn -mienun
 a "trɔɛn "yuyu 'tannan, 'nan 'o 'ka "vale 'o yi -tɛala
 Zozi da dɪ. E -fo zɪɛ -trilii -e tʊ nɛn 'lɛglɔn 'pee -ji
 minnɔn pɛɛnɔn nɛn Bali o laabʊ bɛ e o "sia 'wɪ 'ji
 bɛ 'e bɔ. ²⁶ "Bɛ -sru -e 'e Izraɛl 'nɔn pɛɛnɔn 'si 'wɪ 'ji
 "mɛn. 'Wɪ zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'e
 'cɛn. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Zeruzalɛm nɛn,
 min 'sizan 'wɪ 'ji -taa 'silɛ.

ɛn -yɛɛ -taa "trɔɛn "yuyu 'tandɪ 'silɛ Izraɛl 'nɔn 'lɔ
 -e 'o yi -tɛra -a 'bɔ da.

²⁷ Bali "e 'nan,
 an -taa 'kʊ yei "sɛnɛ 'e cin va.

An -taa -wee 'wɪ 'wɪdɪ "fuilɛ.»

²⁸ Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn waa -fɔla 'o "trɔɛn
 -sru "bɛ, -yee "wɛan nɛn o drɛ Bali 'nanmannɔn 'a.
 ɛn e drɛ zɪɛ 'nan -e 'ka "nɛn "blɪ. 'Pian Bali -tɔ 'e wei
 da o tranun lɛ -le "wɛan bɛ, o -fo 'lɛglɔn nɛn Bali -a
 'si "va "bɛ -a, ɛn Bali o ye "yi. ²⁹ Kɔɔ -te Bali 'yee "yi
 "nɔn min lɛ bɛ, ya'a "nyian -a sia "fo "dɪ. ɛn -te e min
 laabʊ bɛ, ya'a "nyian 'e 'pɛ sia -a -sru "dɪ.

³⁰ 'Ka 'bɔ 'labɛ, ka 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪ, ɛn 'e tɛdɛ bɛ,
 te ka Bali wei -fɔala 'ka "trɔɛn -sru. 'Pian 'bɛ nɛn
 'gʊɛ, Bali "yi drɛ 'cɛɛ Zuif 'nɔn 'bɔ nɛn o cɪ Bali -le

minnun -a bε -wee Bali wei -fɔladı 'o "trɔɛn -sru "le "wεan. ³¹ An -kɔlaman maan ve "nyian 'nan, Bali -le "yi "nɛn e drɛ 'cee vε -a bε -a man nɛn Zuif 'nɔn Bali wei -fɔla 'o "trɔɛn -sru. E drɛ zɪɛ 'nan -e Zuif 'nɔn 'o -tɔ 'nan Bali -le "yi "bε "wee 'si wo "nyian 'wɪ 'ji. ³² Bali 'bɔ 'bε 'trɛda blamin -tɔvɔ pɛɛnɔn 'nɔn "trɔɛn "yuyu 'tandı lɛ. Yaa drɛ zɪɛ 'nan -e 'o pɛɛnɔn 'o -tɔ 'nan Bali -le "yi 'saza 'bε -kɔlaman 'o 'sidı -a 'wɪ 'ji.

Pɔl Bali muo "fɔ 'wɪ nɛn Bali -a drɛ bε -a man

³³ 'An 'ci "nranman.

Bali -le -dan nɛn e cɪ -a bε

-a -kɔɔn "manvɛ "ka "dɪ.

ɛn Bali -le 'wɪ -tɔdɪ

'lee -yee ci "nrɔndɪ bε

-a 'leda "ka "dɪ.

Min -tɔ 'ka 'kɔlaman

-e 'e 'wɪ nɛn -a -cin cɪ Bali ji bε -a -ci vɪ dɪ.

ɛn min -tɔ 'ka 'kɔlaman

-e 'e -yee 'wɪ drɛdɪ -ci man dɪ.

³⁴ 'Wɪ zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ

Bali -le 'fluba 'ji 'e 'cɛn.

Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Min -tɔ 'ka Minsan ci "nrɔndɪ tɔa dɪ.

ɛn min -tɔ 'ka 'kɔlaman

-e 'e 'wɪ 'pa "va -yrɛ "dɪ.

³⁵ ɛn min -tɔ 'ka 'kɔlaman

fɛ -tɔ -nɔndɪ -a Bali lɛ

'vaa -e Bali 'e man -pan wɔ -yrɛ "dɪ.»

³⁶ Kɔɔ fɛ pɛɛnɔn "sia "va,

ɛn -yɛɛ -maan fɛ pɛɛnɔn a -nan,

ɛn -yɛɛ cɪ fɛ pɛɛnɔn pou -a.

'Tɔ -dan 'e 'kɔn Bali zɪɛ

-yee vε -a 'li 'trilii.

Amèn!

12

Zozinøn 'le 'ta wv -pε -køan 'kø?

¹ 'An "bvt Zozinøn, kaa 'yι 'nan Bali -le min nyrinda nen yaa "sia bε e ya -dan, -yee "wεan an 'ka trv "baa 'nan, 'ka 'fli -nøn Bali ε "le 'sraga nen kaa 'bv -yrε. 'Pian 'ka yiε 'e 'fv "man, εn 'ka 'køn Bali -le vε -a "fo, εn 'cee 'ta wv -pε pεenøn 'e 'sø -yrε. Bali bødt tiglι nen e cι "le min 'e drε Bali ε bε, -nyren zιε.

² 'Wιnun nen minnun -a dra 'trε 'gvε -a da bε, te 'ka o si drε dι! 'Pian 'ka Bali 'tvι -e 'e 'cee 'wι 'tødt pεenøn lila 'e -trε! -Te kaa drε zιε, -a -nan nen 'wι nen Bali cι "va "bε, kaa -ci maan, -e 'ka 'wι nen e cι "yi "bε -a -tø, -e 'ka 'wι nen e 'sø Bali ε bε -a -tø, -e 'ka 'wι nen e cι tiglι bε -a -tø.

³ Bali -le "yi "nen yaa drε 'mεn bε, yaa -si -nøn 'mεn -e 'an vι 'ka -tødv pεenøn ε 'nan, te 'ka 'fli 'sia -dandan 'ka cin man 'nan cεε cι dι! 'Pian Bali -le "yinun nen yaa drε 'cεε -tødv 'cee yi -teradι Zozi da man bε, -a -cin nen 'e 'køn 'ka 'ji -e 'ka 'ci "nrøn min nen ka drε -a bε -a da.

⁴ -Kaa po 'e drε -cee 'wι -køøn "manvε -a. -Kaa -tøa 'nan -a man mennun a "kaga, 'pian man mεn -tv 'lee 'yee 'nyranman. ⁵ -A -tøwli "nen "nyian -cee vε -a. -Kaa ya "kaga, 'pian -cee -tεdι 'e cin da 'bε cι Crizi po -a. Εn -kaa -tøa -kaa cin wlu -tødv. ⁶ Bali "yi drε -kaa -tødv ε en min -tv 'lee 'yee vε. -Te min -tv -le vε a Bali 'lewei vidι -a bε, 'e vι "le zι 'yee yi -teradι Bali da -a -cin -tøa "ji "bε -yee 'wι 'zv. ⁷ Εn -te min -tv -le vε a "nyian 'nyranman -tv 'padι -a -leglizi bε, 'e drε. Εn -te min -tv -le vε a "nyian Bali -le 'wι "paadι -a bε, 'e "paa. ⁸ Εn -te min -tv -le vε a "nyian Zozinøn "koe

"tōdɪ -a o da bɛ, 'e drɛ. ɛn -te min -tʊ -le vɛ a "nyian fɛ -tʊ -nəndɪ -a minnun lɛ bɛ, 'e drɛ 'e 'ci 'fɪdaa 'a. ɛn -te min -tʊ -le vɛ a yiɛ -tōdɪ -a -leglizi 'nən 'va bɛ, 'e drɛ 'e 'ta 'le "koe "a. ɛn -te min -tʊ -le vɛ a "nyian min nyrinda 'sidɪ -a bɛ, 'e drɛ 'ci "nrandɪ -a.

Bali lei 'saun nɛn 'e 'ka 'pla!

⁹ 'Ka min yi "yi 'ka 'ci 'fɪdaa 'a! -Yee "wɛan 'wɪ nɛn e ci "yi "bɛ, ka yi "yi, ɛn 'wɪ nɛn e ci -wɪdɪ "bɛ, te 'cɛɛ yi "yi "dɪ. ¹⁰ 'Ka cin yɪdɪ "yi 'ka Zozinən yei "bɛ, 'ka drɛ "le min 'lee 'e "bʊɪ -le vɛ zʊ! ɛn 'ka yiɛ 'e 'nan 'ka cin man 'kpa tɪglɪ! ¹¹ 'Ka Minsan -le 'nyranman 'pa 'ka 'ta le "koe "a! Te 'ka kɔan wʊ "fo "dɪ! ¹² Fɛ nɛn 'ka 'bli ci -yrɛ "bɛ -yee "wɛan 'ka 'ci 'e 'fʊ 'e "nrandɪ! ɛn 'wɪ 'təndən pɛɛnən nɛn e bɔa 'ka man bɛ, 'ka 'pɛ -tɔ 'ka -pɔan "da! ɛn te 'ka "koe 'e 'nyan Bali trʊ 'badɪ -a dɪ! ¹³ 'Ka "bʊɪ Zozinən nɛn fɛ -tʊ 'wɪ -a o man bɛ, 'ka 'pa o va! ɛn minnun nɛn o bɔala 'ka 'va bɛ, 'ka o 'kun 'ka 'pɛ "fli "a!

¹⁴ Minnun nɛn o 'tɛ "paa 'ka da bɛ, 'ka 'fɛa vɪ o man! Te 'ka wei 'pla o man dɪ, 'pian 'ka 'fɛa vɪ o man! ¹⁵ -Te minnun ci a "nrannan bɛ, 'ka 'ci 'e "nran waa 'e cin va! ɛn -te minnun a -wuənən bɛ, 'ka 'wuɔ waa 'e cin va! ¹⁶ 'Ka 'ci -pɔan 'e 'kən -tɔwɪ! Te 'ka -wɛɛ 'nan 'ka -dandan "taan 'ka cin man dɪ! 'Pian minnun nɛn blamin yiɛ 'ka 'naan o man dɪɛ, 'o 'kən 'ka beenun -a! Te 'ka 'fli 'sia 'ka cin man 'wɪ 'tənən 'a dɪ!

¹⁷ Te 'ka 'wɪ 'wɪdɪ 'lɛʒi -tɔ min lɛ 'wɪ 'wɪdɪ "a dɪ! 'Wɪ nɛn e ci "yi "bɛ, -a 'bɔ nɛn 'ka -wɛɛ 'nan 'ka dra min -tʊdʊ pɛɛnən lɛ! ¹⁸ 'Ka man -wɛɛ 'kpa tɪglɪ 'nan, 'ka yei 'e 'kən 'e 'sɛndɪ 'e cin va 'ka 'vale min -tʊdʊ pɛɛnən 'a! ¹⁹ 'An beenun, te 'ka -wɛɛ 'nan 'ka 'fli 'ta 'kuli -taan 'ka 'bɔ 'a dɪ. 'Pian 'ka Bali -le nyran -blɪdɪ

'tʊɪ -e 'e 'wɪ zɪɛ -a drɛ. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le
'fluba 'ji 'nan:

«Bali "e 'nan, mɛɛn 'ka 'ta 'kuli -taan,
ɛn mɛɛn 'wɪ 'lɛji -tɔa "min lɛ,
'wɪ nɛn yaa drɛ bɛ -a man.»

-Yee "wɛan te 'ka 'fli 'ta 'kuli -tan 'ka 'bɔ 'a dɪ. ²⁰'Pian
'ka drɛ "le zɪ e cɪ 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ -yee
'wɪ 'zʊ. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«-Te dra 'i 'nanmanzan -tɛa "bɛ,
'i fɛ -nɔn -yrɛ 'e -blɪ!

ɛn -te 'yi dra -a -tɛa "bɛ,
'i 'yi 'nɔn -yrɛ 'e mlin!

-Te i ya 'wɪ zɪɛ -a drɛnan -yrɛ "bɛ,
'yra -a -tɛa 'e -ciala "da.»

²¹Maan ve 'yiɛ 'nan, te 'i 'fli 'tʊɪ -e 'wɪ 'wɪdɪ 'e 'i
'klɪ dɪ, 'pian 'i 'wɪ 'wɪdɪ 'klɪ 'wɪ "yi "drɛdɪ -a.

13

Zozinɔn yiɛ "naan minnun tanɔn man

¹Min -tʊdʊ pɛɛnɔn nɛn 'trɛda bɛ, 'o 'ta wʊla 'wɪ
nɛn minnun tanɔn 'a ve bɛ -a da! Kɔɔ minnun
tanɔn pɛɛnɔn bɛ, Bali 'bɛ o -tɔ. ²-Yee "wɛan min
nɛn e o wei fuila 'nan bɛ, te Bali va nɛn e cɪ yiɛ 'plɛ
'tannan. Minnun nɛn o 'wɪ zɪɛ -a dra bɛ, Bali 'wɪ
"nɛn -kɔɔnman -wɪɛ.

³-Te min 'wɪ "yi "dra bɛ, "klan 'ka 'kɔan "ji min-
nun tanɔn 'va zia dɪ. 'Pian -te e 'wɪ 'wɪdɪ "dra bɛ, -a
-nɔan da nɛn -e 'e "klan -wɪɔ. -Yee "wɛan -te ka ya
"va 'nan 'ka yei 'e 'fʊ -trɔɔ 'ka 'vale minnun tanɔn
'a bɛ, 'ka 'wɪ "yi "drɛ! -Te ka ya 'wɪ zɪɛ -a drɛnan bɛ,
o 'ka 'tɔ "yi "ve. ⁴Fɛ nɛn maan ve zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan,
minnun tanɔn bɛ, Bali o 'pla 'nan -e 'o 'ka "koe "tɔ
'ka da 'nan -e 'ka 'wɪ "yi "drɛ. 'Pian -te 'ka 'wɪ 'wɪdɪ

"dra bε, 'ka "klan -wλɔ! Kɔɔ -wεε 'wɪ "nɛn -kɔɔnman min λɛ. 'Wɪ 'kpa, Bali -a -si -nɔn -wλɛ 'nan 'o 'wɪ "nɛn -kɔɔn 'wɪ 'wλɪdɪ "drɛnɔn λɛ. ⁵ -Yee "wεan maan ve 'cεε 'nan -a -nɔan da nɛn -e min 'e 'ta wɔla o wei da. E 'ka 'nan 'cee "klandɪ Bali -le nyran -blɪdɪ lɔ 'saza man nɛn 'ka drɛ dɪ. 'Pian 'ka drɛ "tɔgɔ 'ka 'wulo -ji "nrɔndɪ 'e tin -tɛ 'ka da.

⁶ 'Wɪ zɪε -a bɔdɪ 'ka man -le "wεan bε, 'ka 'sukɔλɛ -pan wɔ -wλɛ! Kɔɔ -te minnun tanɔn a -a -wεɛnan 'nan, 'fla 'e 'fɔ -trɔɔ bε, Bali -le 'nyranman nɛn waa "paa. ⁷ Fε pɛɛnɔn nɛn 'ka da fiɛn -a bε, 'ka 'nɔn minnun λɛ. -A -mie nɛn "le 'sukɔλɛ -pan wɔdɪ -zɔ, 'ka 'pan wɔ. ɛn -a -mie nɛn "le 'cee fɛnun man -pan wɔdɪ -zɔ, 'ka -pan wɔ. ɛn -a -mie nɛn "le yiε 'nandɪ min man -zɔ, 'ka yiε 'e 'nan min man. ɛn -a -mie nɛn "le min bɔdɪ -zɔ, 'ka min bɔ.

'Ka bɔεzan yɪ "yi!

⁸ Te min -tɔ -le fiɛn 'e 'kɔn 'ka da "fo "dɪ! 'Pian fɛ nɛn 'e 'kɔn 'ka da "le fiɛn -le 'wɪ 'zɔ bε, -yεε cɪ 'ka cin yɪdɪ "yi "a. Kɔɔ min nɛn 'e bɔεzan ye "yi "bε, te 'wɪ nɛn Bali -le -pei -a 'vɪ bε, -a da nɛn e cɪ 'ta wɔlanan.

⁹ Bali -le -pei -a 'vɪ 'nan:

«Te blamin 'e min nan -wεɛdɪ,

ɛn te 'e min -sran -wεɛdɪ!

ɛn te blamin 'e drɛ min -tɛzan -a dɪ!

ɛn te blamin 'e crin wɔ dɪ!

ɛn te blamin 'bli 'e bɔ fɛ nɛn

e 'ka -yee vɛ -a dɪε -a man dɪ!»

'Pian -pei -tɔ wɪ -tɔdɔ pɛɛnɔn zɪε -a -wulo a -tɔwli.

-Nyɛn 'nan:

«Blamin 'e bɔεzan -tɔ yɪ "yi

"le 'e 'bɔ 'le 'wɪ 'zɔ!»

¹⁰ Kɔɔ -te min 'e bɔεzan ye "yi "bε, ya'a 'wɪ 'wλɪdɪ 'dra -yrɛ "dɪ. -Yee "wεan min nɛn 'e bɔεzan ye "yi

"bε, te 'wι nεn Bali -le -pei -a 'vι bε, -a da nεn e cι 'ta wulanān.

¹¹ 'Ka drε zιε kōō tv nεn -kaa cι -ji 'gυε kaa -tōa. Tv 'bō -e 'ka 'wluan yi fla. Tv nεn ka yi -tεra Crizi da 'e tεdε bε, te 'ka 'sidi 'wι 'ji 'a tian 'kōōbli. 'Pian 'bε nεn 'gυε e 'bō 'kogo. ¹² -Pei 'tandι -sru tv, εn tv a -tanān 'cendι -a. -Yee "wεan -kaa 'pε 'e 'si 'wι 'wliδι 'tō 'tvδv pεεnōn -sru. Klun -le 'winun 'bε. 'Pian -cee vε bε, -kuli -tan fεnun nεn 'tε 'san -le vε -a bε, -nyrεn 'e 'kōn -kaa 'lō. ¹³ -Cee 'ta wv -pε 'e 'kōn tιgλι, εn 'e 'kōn 'wein minnun pεεnōn 'le vε -a, -e o yiε 'e 'nan -kaa man. Te -kaa fε -bli 'e 'ciila "da "dι! Εn te -kaa wεn mlin 'e 'ciila "da "dι! Te -kaa nyin λι -sru te -kaa nan "cεε dι! Εn te -kaa nyin -kōnnεn -sru te -kaa sran "cεε dι! Te 'ka drε λι -wεεnōn 'a dι, εn te 'ka drε -kōnnεn -wεεnōn 'a dι! Te -kaa 'wι 'bli dι, εn te -kaa man bυ dι! ¹⁴ 'Ta wv -pε -trε nεn Minsan Zozi Crizi -a -nōn 'cεε bε, -a 'bō nεn 'ka 'sia! Te 'ka 'fli 'tvι "nyian -e 'ka 'ta wola 'ka 'bō 'ci 'sō winun -wliδι -sru "dι!

14

Te 'ka tin -tε 'ka "bvι Zozizan 'tv da -blifε man dι!

¹ 'Ka "bvι Zozinōn nεn o fε -mie -bliδι ye 'wι 'wliδι "drεdι -a bε, te 'ka o drε 'ka 'pεla koda dι! Εn 'wι nεn -a -cin cι 'ka -mie ji 'lee 'wι nεn -a -cin -wee 'ji bε, te 'e drε 'wι 'bli wι -a dι. ² -A -cin a min -mie ji 'nan, Bali -a -si -nōn -e min 'e fε pεεnōn 'bli. 'Pian min -mie -wi -bliδι ye 'wι 'wliδι "drεdι -a. ³ Min nεn e fε pεεnōn 'ble bε, te 'e min nεn e fε -mie -bliδι ye 'wι 'wliδι "drεdι -a bε -a drε 'e 'pεla koda "fo "dι! Εn "nyian bε, min nεn e fε -mie -bliδι ye 'wι 'wliδι "drεdι -a bε, te 'e tin -tε min nεn e fε pεεnōn 'ble bε -a da "fo "dι! Kōō Bali -a drε 'yee min -a. ⁴ -Tι nεn 'i 'bō "le "a, εn 'i tin -tεa

"min pee 'suzan da? -A 'wɪ a -a 'bɔ 'lee 'e 'tazan yei. -Yεε ve 'nan, e ya -si tɪɣɪ da, -tε 'bε "cεε dɪ e 'si -si tɪɣɪ da. Maan ve 'yiε 'nan 'pleble a Minsan Bali lɔ -e min zɪε 'e vɪε 'e 'si -si tɪɣɪ da dɪ.

⁵ Zozinɔn -mienun -a ve 'nan, yi -wɪdɪ 'bε cɪ 'gʊ, εn yi "yi 'bε cɪ 'gʊ. En o -mienun -a ve 'nan, yi pεεnɔn a -tɔwɪ. Maan ve 'ka 'tɔdʊ pεεnɔn lε 'nan, zɪ min -tʊ -wulo -ji "nrɔndɪ tin -tεa "da, -te 'bε "cεε dɪ ya'a tin tεa "da "dɪε, -a da wɪ nɛn 'e drε. ⁶ -Te min a yi -mie 'sinan "va "bε, Minsan 'tɔ drɛdɪ -dan -le "wεan nɛn yaa dra. En -te min -mie fε pεεnɔn 'ble bε, Minsan 'tɔ drɛdɪ -dan -le "wεan nɛn yaa dra. Kɔɔ e Bali muo -fɔa fε pεεnɔn nɛn yaa -ble bε -a da. En "nyian bε, min nɛn e fε -mie -blɪdɪ ye 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ -a bε, Minsan 'tɔ drɛdɪ -dan -le "wεan nɛn yaa dra. En -a 'bɔ "nyian "e Bali muo -fɔa fε nɛn yaa -ble bε -a da.

⁷ Min -tʊ 'ka 'trɛda te -a tazan "ka "dɪ. En min -tʊ 'ka 'kaa te -a tazan "ka "dɪ. ⁸ Kɔɔ -kaa Zozinɔn bε, -kaa ya 'trɛda Minsan -le vε -a. En -te -kaa "ta -kaa "bε, -kaa -kaa Minsan -le vε -a. -Te -kaa yiε a "man oo, εn -te -kaa ka oo, -kaa ya Minsan -le vε -a. ⁹ 'Wɪ zɪε -yee "wεan nɛn Crizi -ka εn e wluan -kanɔn 'va, 'nan -e 'e drε minnun pεεnɔn 'san -a. -Te min yiε a "man oo, -yεε cɪ -a san -a, εn -te min -ka oo, -yεε cɪ -a san -a.

¹⁰ -Yee "wεan -a -si 'ka min -tʊ -lɔ -e 'e tin -tε 'e "bʊɪ Zozizan da dɪ. En -a -si 'ka min -tʊ -lɔ -e 'e 'e "bʊɪ Zozizan drε 'e 'pɛla koda dɪ. Maan ve 'cεε 'nan, Bali 'bε -taa -kaa -tɔdʊ pεεnɔn 'le tin 'balε. ¹¹ Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Minsan "e 'nan,
an ya 'an 'tɔdɪ "da 'nan,
'trɛda blamin -tɔdʊ pεεnɔn -taa 'o "po -sɔɔnlεa 'an
'wlu.

En o -tudv p̄een̄n -taa
-a v̄l̄e 'nan

't̄o -dan a 'an 'b̄o Bali -le v̄e -a.»

¹² 'W̄l̄ z̄īe -ȳēe -k̄ōnman 'nan, -kaa -tudv p̄een̄n
-taa 'winun n̄en -kaa dr̄e b̄e, -a -sru "v̄l̄e Bali l̄e.

Te -kaa dr̄e -e -kaa "b̄v̄l̄ Zozizan 'e 'si -si t̄īgl̄i da d̄i!

¹³ 'W̄l̄ p̄een̄n z̄īe -ȳēe "w̄ean b̄e, tin -t̄eđ̄i -kaa cin
da b̄e, -c̄ēe 'le 't̄o! 'Pian 'ka -w̄ēe 'nan, te 'ka 'w̄l̄ 't̄v
dr̄e -e 'e 'ka "b̄v̄l̄ Zozizan 't̄v 'si -si t̄īgl̄i da d̄i! ¹⁴ An yi
-t̄eala "da 'kpa t̄īgl̄i 'nan, f̄e -t̄v 'ka min "tri 't̄ōa Bali
'l̄e d̄i. Minsan Zozi -a 'si -n̄ōn 'm̄en -e 'an 'w̄l̄ z̄īe -a v̄l̄.
'Pian -te -a -cin a min -t̄v ji 'nan, f̄e -t̄v 'e "tri -t̄ōa Bali
'l̄e b̄e, 'w̄l̄ 'kpa f̄e z̄īe yaa "tri -t̄ōa Bali 'l̄e.

¹⁵ -ȳēe "w̄ean maan ve 'c̄ēe 'nan, -te f̄e n̄en yia -ble
b̄e, yei "b̄v̄l̄ Zozizan 't̄v ci baaman -ji b̄e, te i 'ka 'ta
w̄ōlanan ȳiđ̄i "yi "da d̄i. 'I dr̄e "yi -e f̄e n̄en yia -ble
b̄e 'e v̄l̄e 'yei "b̄v̄l̄ Zozizan 't̄v 'si -si t̄īgl̄i da d̄i. K̄ō
Zozi Crizi -ka 'nan -e Bali 'e -ȳēe 'si w̄v̄ "nyian 'w̄l̄
'ji. ¹⁶ 'Ka dr̄e "yi, -bl̄if̄enun n̄en Bali -a -si -n̄ōn 'c̄ēe
'nan 'ka -bl̄i b̄e, te 'ka dr̄e -e minnun 'o 'w̄l̄ 'ka man
-w̄l̄iđ̄i "d̄i! ¹⁷ F̄e n̄en maan ve z̄īe -ȳēe c̄i 'nan, -te Bali
a minḡōn̄n̄en -bl̄in̄an min da b̄e, f̄enun n̄en min -a
-ble b̄e, 'lee f̄enun n̄en min -a -ml̄ian "b̄e, o ya 'w̄l̄
"t̄un "a. 'Pian f̄e n̄en e c̄i 'w̄l̄ -dan a b̄e, -nȳren 'nan,
Bali 'e min 'sia 'e 'l̄e min t̄īgl̄i 'a. En Bali lei 'saun 'e
'f̄ōđ̄i -tr̄ōđ̄i -n̄ōn min l̄e, en 'e ci "n̄rand̄i -n̄ōn min l̄e.
¹⁸ Maan ve 'c̄ēe 'nan, min n̄en yaa -w̄ēeman 'nan, 'e
Crizi "sua -p̄e z̄īe -a man b̄e, -ȳēe 's̄ō Bali l̄e, en min
z̄īe -a 't̄o "yi -k̄ōan "minnun 'l̄e.

¹⁹ -ȳēe "w̄ean 'w̄l̄ n̄en e -kaa yei -s̄ean 'e cin va b̄e,
-a 'b̄ō n̄en -kaa -w̄ēe! En 'w̄l̄ n̄en e -kaa "b̄v̄l̄ Zozin̄ōn
"koe -t̄ōa 'o da 'ta w̄ōđ̄i -a Zozi -sru "b̄e, -a 'b̄ō n̄en -
kaa -w̄ēe! ²⁰ -Bl̄if̄e -le "w̄ean b̄e, 'nyranman n̄en Bali

-a 'pa bε, te 'ka srε dı! Maan ve 'cεε 'nan, -a tıgı da bε, fε -tν 'ka min "tri 'tōa Bali 'lε "fo "dı. 'Pian -blıfε nεn min -a -ble -e -yee "wεan -a "bυı Zozizan 'tν 'e 'si Zozi -sru "bε e 'ka 'wı "yi "a dı. ²¹ 'Wı nεn e cı "yi "bε, -nyrεn 'nan, te min 'e 'wı -blı, εn te min 'e 'wεn mlin -e 'e -maan -a "bυı Zozizan 'tν 'e 'si Zozi -sru "dı! Εn te min 'e 'wı 'tν drε -e 'e -maan -a "bυı Zozizan 'tν 'e 'si Zozi -sru "dı!

²² 'Wı nεn -a -cin cı 'i 'ji 'wı nεn zıε -a da bε, i 'tν 'i 'saza 'le vε -a Bali 'lε. Te 'i -wεε 'nan 'i "bυı Zozizan 'tν 'e drε "le 'yie 'wı 'zν dı! Min nεn ya'a 'wı 'tν drεε -e -yee -wulo -ji "nrōndı 'e tin -tε -a 'bō 'fli da dıε, Bali -le -fεa a -a san man. ²³ 'Pian min nεn e -blıfε -tν -ble te 'e 'ci -fōman "da bε, Bali tin -tεa -a san da. Kōō ya'a 'ta wūεa 'wı nεn -yee yi -tεradı Zozi da -a -si -nōan -yrε "bε -a da dı. 'Wı oo 'wı nεn min -a dra te ya'a 'sia min -le yi -tεradı Zozi da va dıε, e ya 'wı 'wlıdı "drεdı -a.

15

-Kaa -wεε 'nan -kaa drε Zozi si drεnōn 'a

¹ -Kaa nεn -kaa -tōa 'nan, fε -tν 'ka min "tri 'tōa Bali 'lε "fo "dıε, -kaa "bυı Zozinōn nεn wa'a 'wı zıε -a tōa "le -cee 'wı 'zν dıε, o -nan wı 'e 'kōn -kaa man. Te -kaa -wεε 'nan 'wı nεn e 'sō -cεε bε -a da nεn -kaa 'ta wūa dı! ² 'Pian 'wı nεn e "sōa -kaa "bυı Zozizan lε, εn yaa "koe -tōa 'e da 'ta wudı -a Zozi -sru "bε, -a 'bō nεn -kaa -wεε!

³ Fε -le "wεan nεn an 'wı zıε -a 'vı bε, -yεε cı 'nan Crizi 'ka -a -wεεlε 'nan 'wı nεn e 'sō 'e 'bō lε bε, -nyrεn 'e dra dı. 'Pian 'wı nεn 'e 'crεn -tεdı Bali -le 'fluba 'ji bε, -a ta wı 'be 'bō "man. Kōō e ya 'e 'crεn -tεdı 'nan: «"Srōn pεεnōn nεn minnun -a wo 'i 'bō Bali lε bε, 'an lε nεn waa 'wū.»

4 'Wɪ pɛɛnɔn nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, minnun -a crɛn -tɛ 'nan -e 'e 'wɪ "paa -kaa 'ji. Bali wei zɪɛ e -pɔan 'sɔdɪ "paaman -kaa 'ji, ɛn e -kaa "koe -tɔa -kaa da, 'nan -e -kaa 'bli 'e 'fʊ Bali lɛ.

5 Bali nɛn e -pɔan 'sɔdɪ -nɔan "min lɛ bɛ, ɛn e min "koe -tɔa 'e da bɛ, maan trʊ "baa 'nan, 'e -pɔan -tʊwli "nɔn 'cɛɛ. 'E drɛ zɪɛ -e 'ka drɛ Zozi Crizi sɪ drɛnɔn 'a. 6 -A -nan nɛn -pɔan -tʊwli "a 'lee wei -tʊwli "a bɛ, ka -taa Bali nɛn -kaa san Zozi Crizi "tɪ "a bɛ, -a 'tɔ drɛlɛ -dan.

7 -Yee "wɛan te 'ka cin drɛ 'ka 'pɛla koda dɪ! 'Pian 'ka cin 'kun 'ka 'pɛ "fli "a, "le Crizi 'ka 'kun bɛ -yee 'wɪ 'zʊ. -Te ka ya 'wɪ zɪɛ -a drɛnan bɛ, Bali 'tɔ dra -dan. 8 Maan -cin -tɔa 'ka 'ji 'nan, Crizi -ta 'trɛda, ɛn e Izraɛl 'nɔn 'su. Yaa drɛ zɪɛ 'nan -e minnun 'o -tɔ 'nan, -te Bali 'wɪ 'tʊ 'vɪ bɛ e 'ta wʊla "da. 'Wɪnun nɛn Bali 'bɔ 'tɔ "da 'kʊ tranun lɛ bɛ, Crizi -ta -a 'lɛ sɔɔlɛ. 9 ɛn e -ta 'nan, -e minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, 'o Bali 'tɔ -dan vɪ -yee o nyrinda 'sɪdɪ man. 'Wɪ 'bɔ zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'e 'cɛn Bali -le 'fluba 'ji. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«'Wɪ nɛn yia drɛ bɛ

-yee "wɛan mɛin 'tɔ ve

'lɛglɔn 'tʊdʊ pɛɛnɔn 'ji,

ɛn mɛin 'tɔ -fɔa "dre "a.»

10 ɛn e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ "nyian 'nan:

«Kaa nɛn ka 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ,

'ka 'ci 'e "nran

'ka 'vale Bali -le minnun -a.»

11 ɛn e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ "nyian 'nan:

«Kaa nɛn ka 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ,

'ka pɛɛnɔn 'ka Bali 'tɔ drɛ -dan.

ɛn 'ka Bali 'tɔ bɔ "dre "a!»

12 ɛn Bali 'lewei vɪzan Ezai nɛn 'li bɛ, "e 'vɪ "nyian 'nan:

«Jese kluda min -tv -taa "tale.
 -Yεε -taa "mingənnən -blɪɛ minnun nən
 o 'ka Zuif 'nən 'a dɪɛ o da.
 ɛn o 'bli -taa "fʊɛ -yrɛ.»

¹³ Bali nən 'ka 'bli a -yrɛ 'nan e -kaa "sia 'wɪ 'ji bɛ,
 maan trʊ "baa 'nan, 'e ci "nrandɪ 'lee -fʊdɪ -trɔɔ -nən
 'cɛɛ 'cee yi -tɛradɪ Zozi da -ji. Bali 'e 'wɪ zɪɛ -a drɛ, -e
 -yee lei 'saun 'le 'plɛblɛ 'e 'ka 'bli 'fʊ -yrɛ 'kpa tɪglɪ.

Pəl 'yee 'ta wɔdɪ 'wɪnun 'vɪ

¹⁴ An "bʊɪ Zozinən, maan -tɔa 'nan, ka 'wɪ "yi "dra
 'ka cin lɛ "fo. ɛn 'wɪ nən e cɪ "le 'ka -tɔ bɛ, kaa -tɔa 'e
 'ciɪla "da. ɛn "nyian bɛ, maan -tɔa 'nan 'ka 'pɛ "sɔa
 'wɪ 'padɪ -a "va 'ka cin lɛ. ¹⁵ 'Pian 'wɪnun nən kaa
 -tɔa 'va bɛ -a -cin -tɔdɪ 'ka 'ji 'le "wɛan nən an 'fluba
 'gʊɛ -a crɛn -tɛ 'cɛɛ. Ma'an 'wɪ 'tʊ yɔɔɛ 'ka man "fo
 "dɪ. Kɔɔ Bali -a -pɛba 'wʊ 'an 'lɔ, ¹⁶ 'nan 'an drɛ Zozi
 Crizi -le 'pasiazan -a minnun nən o 'ka Zuif 'nən 'a
 dɪɛ o va. An ya "le Bali -panzan -le 'wɪ 'zʊ Bali -le 'wɪ
 'nənnən vidɪ -a minnun zɪɛ -wɪɛ. Maan dra zɪɛ 'nan
 -e minnun 'bɔ nən o 'ka Zuif 'nən 'a dɪɛ, 'o 'kən "le
 'nan 'sraga bʊvɛ nən e "sɔa Bali lɛ bɛ -yee 'wɪ 'zʊ. O
 "sɔa Bali lɛ, kɔɔ Bali lei 'saun 'bɔ 'bɛ o dra Bali -le vɛ
 -a "fo.

¹⁷ 'Wɪ pɛɛnən nən Zozi Crizi ciɪla 'an 'va ɛn yaa
 drɛ zɪɛ, -yɛɛ cɪ 'mɛn ci "nran wɪ -dan a Bali 'lɛ. ¹⁸ Kɔɔ
 an 'ka "vale 'an 'wɪ 'tʊ vɛ, -tɛ e 'ka 'wɪ nən Zozi Crizi
 ciɪla 'an 'va ɛn yaa drɛ bɛ -a dɪ. E ciɪla 'an 'va, ɛn
 minnun nən o 'ka Zuif 'nən 'a dɪɛ, o -sɔɔnladɪ 'sia
 Bali -sru. E ciɪla 'an 'lewei 'va, ɛn yaa drɛ. E ciɪla 'an
 drɛ wɪnun va, ɛn yaa drɛ. ¹⁹ Yaa drɛ 'lɛbo "fɔ wɪnun
 drɛdɪ -a, ɛn yaa drɛ Bali lei 'saun 'le 'plɛblɛ 'a. -Yee
 "wɛan an kɔla Zozi Crizi -le 'wɪ 'nənnən fuɪladɪ -a
 "man 'lɛglən "kaga "ji. Maan 'sia Zeruzalɛm, -trilii

en e 'bɔ 'lɛglɔn nɛn waa laabo Iliri bɛ -a -ji. ²⁰ 'Pian maan wɛɛ 'nan, 'an Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn ve fɛnan nɛn wa'a Zozi 'le 'wɪ manlɛ tian "fo "dɪɛ, -a -nan. Maan drɛ zɪɛ 'nan -e 'an vɪɛ 'an drɛ 'kɔn 'tɔzan -a 'kɔn 'pɔ nɛn min pee -a -fɔ 'trɛ 'ji 'va bɛ -a da dɪ. ²¹ 'Wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'e 'cɛn bɛ, -a da wɪ nɛn maan drɛ. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Minnun nɛn

wa'a -yee 'wɪ vɪɛ -wlɛ "dɪɛ,

o -taa -a -tɔɛ.

'Wɪ 'kpa minnun nɛn

wa'a tian -yee 'wɪ manlɛ dɪɛ,

o -taa -a manlɛ.»

²² 'Wɪ zɪɛ -a drɛdɪ -le "wɛan nɛn ma'an tian 'an 'wulo da yɪɛ -e 'an 'lɔ 'ka 'va dɪ. ²³ 'Pian 'bɛ nɛn 'gɔɛ, 'mɛn 'nyranman -nyan 'lɛglɔnnun zɪɛ -a -ji. - Yee "wɛan an -kɔlaman 'lɔdɪ -a "mɛn 'ka 'va, kɔɔ -a -nan lɛ "kaga 'bɔ te -a -cin a 'an 'ji 'nan 'an 'lɔ 'ka 'va. ²⁴ An ya "vale 'an dra tɔ nɛn an -ko Espanyɛn bɛ -a man. -A -cin a 'an 'ji 'nan "mɛɛn vɪnan 'an 'ko bɛ, 'an 'ciɪla 'ka 'va. An ya "vale -kaa tɔ -mie drɛ 'e cin va -e 'an 'ci 'e "nran. "Bɛ -sru "mɛɛn vɪnan 'an 'ko bɛ, cɛɛ -tɔa 'an 'wlu 'mɛn -kɔdɪ -ji.

²⁵ 'Pian 'bɛ 'bɔ nɛn 'gɔɛ, an "ta -ko "yi "drɛɛ Bali -le minnun nɛn Zeruzalɛm bɛ -wlɛ. ²⁶ Fɛ -le "wɛan an "ta -ko -nan nun bɛ, Zozinɔn nɛn Masedɔa 'lɛglɔn 'ji bɛ 'lee Akai 'lɛglɔn 'ji bɛ, o "lala 'bɔ 'e cin man 'nan -e 'o "yi "drɛ 'yalɛ -tɛnɔn nɛn Zeruzalɛm -leglizi -ji bɛ -wlɛ. ²⁷ O 'wɪ zɪɛ -a drɛ 'o 'bɔ 'ci 'sɔ 'a. 'Pian -a tɪglɪ da bɛ, fɪɛn nɛn o cɪ -a bɔlanan. Fɛ -le "wɛan nɛn an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, -yɛɛ cɪ 'nan, Zozinɔn nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, -a -nɔan da nɛn -e 'o 'pa Zuif 'nɔn nɛn o drɛ Zozinɔn 'a bɛ o va. Kɔɔ Bali -le "yi "nɛn yaa drɛ Zuif 'nɔn zɪɛ -wlɛ "bɛ, wa'a 'tɔɪɛ 'o 'saza -le vɛ -a dɪ, 'pian

o minnun nen o 'ka Zuif 'nøn 'a dɛ -wee "nøn. ²⁸ -Te an cɛɛn 'wɪ zɪɛ -a drɛdɪ man, ɛn fɛnunn nen kɔ 'an -nøn -wɪɛ "bɛ, maan -nøn bɛ, te an "ta -ko Espanyɛn. An -ciala 'ka 'va -e 'an 'kɔ. ²⁹ Maan -tɔa 'nan, -te an 'bɔla 'ka 'va nun bɛ, Zozi Crizi -fɛa ve -kaa man 'e -ciala "da.

³⁰ 'An "bɔɪ Zozinøn, Zozi Crizi 'bɛ cɪ -kaa san -a -le "wɛan, ɛn Bali lei 'saun -kaa ye "yɪ "le "wɛan bɛ, an toba -fɔa 'cɛɛ 'nan, 'ka 'pa 'an 'va Bali trɔ 'badɪ -a 'mɛn 'wɪ man. ³¹ 'Ka Bali trɔ 'ba 'nan, Zuif 'nøn nen Zude 'lɛgløn 'jɪ ɛn wa'a yɪ tɛala Zozi Crizi da dɛ, te 'waan 'man yɪ dɪ. ɛn 'ka Bali trɔ 'ba "nyian 'nan, "yɪ "nen waa -nøn 'mɛn 'nan 'an 'kɔ -a Zeruzalem Zozinøn lɛ bɛ, 'o 'kun 'o 'pɛ "fli "a. ³² 'Ka drɛ zɪɛ 'nan, -te an cɛɛn 'wɪ pɛɛnøn zɪɛ -a drɛdɪ man, ɛn e ya Bali 'bɔ cɪ 'sɔ 'a bɛ, -e 'an -kɔla 'lɔdɪ -a 'ka 'va cɪ "nrandɪ -a. -A -nan nen -kaa "flian 'e cin da fɔnøn.

³³ Bali nen e -fudɪ -trɔɔ -nɔan "min lɛ bɛ, 'e 'kɔn 'ka pɛɛnøn 'va. Amen!

16

Pəl Zozinøn 'tɔ 'bɔ

¹ An ya "vale 'ka -tɔ 'nan, -kaa "blu Zozizan Foebe bɛ, e ya lɪmøn 'kpa -tɔ -a. ɛn e 'nyranman -tɔ "paa -leglizi nen Cɛncre bɛ -a -jɪ. ² Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'ka 'kun 'ka 'pɛ "fli "a 'cee -leglizi -jɪ "le zɪ e cɪ "le Bali -le minnun 'o drɛ bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. Fɛ oo fɛ nen -a 'wɪ cɪ "man "bɛ, 'ka 'pa "va "a. Kɔɔ 'wɪ zɪɛ "e drɛ min "kaga "lɛ, ɛn yaa drɛ "nyian 'an 'bɔ "le "lɛ.

³ Priskil 'lee 'e 'sran Akila nen kɔ Zozi Crizi -le 'nyranman "paa waa bɛ, an 'o 'tɔ bo.

⁴ Tɔ nen o ya 'an 'wulo kɔnnan bɛ, e -fɔ "wɛnnøn 'e 'o 'bɔ 'wulo nen 'e 'kɔ -jɪ. An o muo -fɔa 'wɪ nen waa drɛ zɪɛ -a man. 'Pian e 'ka "le 'an

'saza nɛn 'an o muo "fɔ "dɪ. Zozinɔn pɛɛnɔn nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, 'o 'o muo "fɔ 'wɪ zɪɛ -a man "nyian.

- 5 Zozinɔn nɛn 'o cin ye -wee 'kuin bɛ, an o 'tɔ bo. 'An bee Epanɛt bɛ, maan 'tɔ bo. -Yɛɛ cɪ min tɛdɛ nɛn e -fɔ Zozi 'va Azi 'lɛglɔn 'ji bɛ -a.
- 6 Mari nɛn -a "koe "nyan 'ka man "kaga "bɛ, maan 'tɔ bo.
- 7 'An "bɔɪ Zuif 'nɔn nɛn Andrɔniku 'lee Yunia -a bɛ, an o 'tɔ bo. 'Kvɛ yra 'yɪ waa -pɔ 'kuin. -Wɛɛ -fɔ Zozi 'va 'an 'lɔ 'e 'flin, ɛn Zozi 'le 'pasianɔn yei "bɛ o 'tɔ "yi "a minnun 'le.
- 8 Apliatu nɛn e drɛ 'an bee -a -kaa san Zozi 'le "wɛan bɛ, maan 'tɔ bo.
- 9 Urban nɛn kv Zozi Crizi -le 'nyranman "paa waa bɛ, maan 'tɔ bo o "vale 'an bee Staki -a.
- 10 Apelɛs nɛn e 'yee yi -tɛradɪ Zozi Crizi da -ci kɔɔn bɛ, maan 'tɔ bo.
- ɛn "nyian bɛ, an Aristobul -le "kɔnnɛn 'nɔn pɛɛnɔn 'tɔ bo.
- 11 'An "bɔɪ Zuif min nɛn Erodion -a bɛ, maan 'tɔ bo.
- ɛn Narsis -le "kɔnnɛn 'nɔn nɛn o ya Zozi 'va bɛ, an o 'tɔ bo.
- 12 ɛn an Trifin 'lee Trifos 'tɔ bo. Lɪmɔn "fli zɪɛ o 'nyranman "paa 'kpa tɪglɪ Minsan -le vɛ -a.
- ɛn "nyian bɛ, 'an bee lɪmɔn nɛn Perfi -a bɛ, maan 'tɔ bo. -A 'bɔ "nyian "e 'nyranman 'pa 'kpa tɪglɪ Minsan -le vɛ -a.
- 13 ɛn an Rufus 'tɔ bo. Minsan -a 'si "va 'yee 'nyranman 'pazan 'tɔ -a. ɛn -a "bɔ "nɛn yaan "siala 'e 'pɪ -a bɛ, maan 'tɔ bo "nyian.

- 14 Aseḅkri 'lee Flegōn 'lee Ermēs 'lee Patroba
'lee Ermas 'lee Zozinōn nēn o va bē, an o
pēēnōn 'tō bo.
- 15 En Filogus 'lee Yuli 'lee Nere 'lee 'e "blu bē an o
'tō bo. An o 'tō bo 'o 'vale Olimpa 'lee Bali
-le minnun pēēnōn nēn o va bē waa.
- 16 'Ka Zozinōn pēēnōn 'tō bυ -atu -tēdi o man.
Zozinōn pēēnōn nēn 'an 'va 'gυe o 'ka 'tō bo.

Pəl 'wī 'nyranman 'pla Rōm 'nōn lē

17 'An "bυi Zozinōn, an toba -fōa 'cēē 'nan, 'ka drē
"yi minnun nēn o Zozinōn "cēēan 'e cin man 'wee 'wī
"paadi -wliidi "a bē o va. -Wee 'wī "paadi a 'e 'pee 'wī
nēn kaa 'man 'va bē -a man. Te 'ka 'sia -wee vē da
di! 18 Kōō minnun zīē Crizi nēn -kaa san -a bē, -a 'bō
"cēē wa'a "sua di. 'Pian 'o 'bō 'ci 'sō wīnun nēn waa
-wēēman. O wei a 'o 'le 'nōnnōn, en Zozinōn nēn o
'ka 'o nyinnandi "da 'nan min -kōlaman 'o 'sidi -a
-si tīgli da diē, o o see "paaman 'o wei -a.

19 'Cee vē bē, min -tūdυ pēēnōn 'a 'man 'nan, ka 'ta
wōla Bali wei da 'e tīgli da. -Yee "wēēan 'cee 'wī 'an
'ci "nranman. An ya "vale 'wī nēn e ci "yi "bē, 'ka
-tō, te kaa dra. En 'wī nēn e ci -wliidi "bē, 'ka "paala
"man -e 'ka 'kōn 'saun Bali 'lē.

20 Maan ve 'cēē 'nan, -a -nan 'ka "nyian mōan di,
-e Bali nēn e -fōdi -trōō -nōan "min lē bē, 'e drē -e 'ka
Satan 'klī 'li "fo "le vē -a.

-Kaa san Zozi Crizi -le "yi 'e 'kōn 'ka pēēnōn 'va!

*Minnun nēn o 'nyranman "paa Pəl -a bē o Zozinōn
'tō 'bυ*

21 Timote nēn kυ 'nyranman "paa -a bē, e 'nan 'e
'ka 'tō bo. En 'an "bυi Zuif 'nōn nēn Lusiyu 'lee Zasōn
'lee Sosipate -a bē o 'nan 'o 'ka 'tō bo.

²² Ἐν 'an 'bō Tertu nen Pōl 'fluba 'nōn 'men en an ya -a cren -tenan bε, an ya Minsan -le vε -a "le 'cee 'wι 'zυ, -yee "wεan an 'ka 'tō bo.

²³ Gai "e 'nan, 'e 'ka 'tō bo. -Yee "kōnnen "nen an -nyeanla, en -yee vε -nan nen Zozinōn 'o cin ye.

Eras "e 'nan, 'e 'ka 'tō bo. -A va nen "lala 'wι pεenōn -ciala 'fla 'bō 'gυε -a da. En "nyian bε -kaa "bυi Zozizan Kartus "e 'nan 'e 'ka 'tō bo.

[²⁴ -Kaa san Zozi Crizi -le "yi 'e 'kōn 'ka pεenōn 'va! Amēn!]

'Tō -dan 'e 'kōn Bali -le vε -a

²⁵ -Kaa Bali 'tō bō! -Yεε 'ka 'man -tōa 'plεble 'cee yi -teradι Zozi da -a. Zozi Crizi -le 'wι 'nōnnōn nen maan ve minnun ε bε, -a 'bō 'a nen e 'ka 'man -tōa 'plεble. 'Wι 'nōnnōn zιε -yεε Bali -le 'wι yōōdι nen e -fυ 'e yōōdι minnun man -a -nan ε 'ka ε va dιε, -a 'ta bōala minnun ε. ²⁶ -Yee "wεan 'bε nen 'gυε min -tūdυ pεenōn -kōlaman -a -ci mandι -a. 'Wι zιε Bali 'lewei vūnōn -a cren -tε 'li 'e 'cēn. En Bali 'bō nen e ya -nan 'li 'e 'cēn bε, yaa 'vι 'nan, minnun 'o 'wι zιε -a 'sinan 'pa 'trēda minnun pεenōn ε, 'nan -e 'o yi -tēra 'e da -e 'o 'ta wōla 'e 'wei da. ²⁷ Bali nen 'wι 'tōdι pεenōn a -yee vε -a bε, e cila Zozi Crizi -va en 'e 'fli kōōn minnun ε. 'Tō -dan 'e 'kōn Bali zιε -yee vε -a 'li 'trilii. Amēn!

Bali -le 'fluba 'trε Zozi blamin pli Bali man 'e 'pee

New Testament in Yaouré

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yaouré

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Yaouré

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
ff06db1d-9f3b-5426-a70e-8791739b38bc